ЧИГИТ ЭКИШНИ ТЕЗ ВА СИФАТЛИ ЎТКАЗАЙЛИК

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИНИ МУНОСИБ СОВҒАЛАР БИЛАН КУТИБ ОЛАЙЛИК

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

17-йил чиқиши.

№ 68 (4315).

7 АПРЕЛЬ СЕШАНБА 1970 йил,

Баҳоси 2 тийин.

Оққўрғон районидаги «Москва» колхозида чигит экиш қизғин давом эттирилмоқда. Ислом Алиев бошлиқ участка аъзолари бу соҳада олдинда бормоқдалар. Муслим Тафиев, Тоштемир Маҳмудов каби қатор механизаторлар шу кунларда 5—6 гектардан майдонга чигитни сифатли қилиб экишаяпти. Суратда: чигит экиш пайти.

А. Абалян фотоси.

АГРЕГАТЛАР ҲАЙҚИРИҒИ

ДЎРМОН, («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози пахтакорлари чигит экиш ишларини бошлаб юбордилар. Колхоз деҳқонлари сабзавот ва боғдорчилик билан бир қаторда қишлоқ хўжалигининг асосий тармоғи бўлган пахтачиликни ҳам йил сайин юксалтириб, «оқ олтин» дан мўл ҳосил олмоқдалар. Пахтакорларнинг юбилей йилида зиммаларига олган мажбуриятлари янада юксак: 1520 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилишган.

«Эрта эккан, эрта йиғади» дейди халқимиз. Мана шу ҳикматли гапга амал қилган пахтакорлар экиш кампаниясига эрта баҳорданоқ пухта ҳозирлик кўрдилар. Ерга чигит ташланмасдан олдин барча майдонлар гектар бошига 250-300 килограммдан суперфосфат солиниб озиқлантирилди. Мана энди колхознинг барча бригадаларида бирйўла ерга барака уруғи ташланмоқда.

Хўжаликда биринчи бўлиб чигит экишни бошлаб берган Фаттоҳ Ҳакимов бошчилик қилаётган бригада пахтакорлари дала ишларини намунали олиб бормоқдалар. Бригадада иккита экиш агрегати тинимсиз ишламоқда.

—Чигит экишни ўн иш кунида туаллаймиз, — дейди бригада бошлиғи Фаттоҳ Ҳакимов, — тракторчи ва сеялкачиларимиз баҳорнинг мана шу қулай кунларидан унумли фойдаланиб, чигит экиш ишларини намунали олиб бормоқдалар. Бригадамиз пахтакорларининг бу йилги мажбуриятлари ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилни 33—34 центнерга кўтариш.

Чигит экиш ишлари хўжаликнинг Турғунбой Утепов, Олим Каримов ва бошқа бир қатор бригадаларида ҳам уюшқоқлик билан бошлаб юборилди. Ҳозир пахта далаларида 38 та экиш агрегати тинимсиз ишлаяпти. Яна икки-уч кун ичида далаларга 42 та трактор чиқарилади.

Колхоз деҳқонлари чигит экиш кампаниясини қисқа муддатда туаллашни мўлжаллаб, дала ишларини конвейер усулида ташкил этдилар. Пахта майдонлари олдин бороналаниб, текисланган майдонларга пешма-пеш чигит ташланмоқда. Азамат механизаторлар Мамажон Эсжонов, Миробид Мирсаидов, Карим Мавлонов, Амир Садақбоевлар бу ишда айниқса ғайрат-шижоат кўрсатмоқдалар.

Чигит экиш кампаниясида актив иштирок этаётган деҳқонларга барча шарт-шароитлар яратилган. Дала шийпонларида колхозчиларнинг кўнгилли ҳордиқ чиқариб меҳнат қилишлари учун барча қулайликлар мавжуд.

— Деҳқонларимиз юбилей йилида зиммаларига планда белгиланган 4400 тонна ўрнига 4500 тоннадан ортиқ «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олганлар, — дейди колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анвар Эгамназаров, — Улар зиммаларига олган ана шу юксак мажбуриятни ошириб адо этиш учун ҳозирдан ҳаракат қилишяпти.

Н. ТЎРАЕВ.

ПОЛИГРАФЧИЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Тошкент область полиграф саноати ходимлари В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, меҳнатда катта ғалабани қўлга киритдилар. Ички резервлардан унумли фойдаланиш, меҳнатни илмий уюштириш, мавжуд асбоб-ускуналарнинг тўла қувват билан ишлашини таъминлаш туфайли ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш беш йиллик планини муддатидан илгари — 1 апрелда тўла бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар.

Полиграфчилар шу вақтгача беш йилликда белгиланганидан ташқари 34 минг сўмлик маҳсулот реализация қилдилар. Улар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, йил охиригача яна юзларча минг сўмлик маҳсулот тайёрлашга аҳд қилдилар.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ОБЛАСТЬ ГАЗЕТАСИ «ХОРАЗМ ҲАҚИҚАТИ»НИ «ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Хоразм областининг меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини бажаришга сафарбар қилиш соҳасидаги самарали иши учун область газетаси «Хоразм ҳақиқати» «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1970 йил 3 апрель.

ЮКСАК МАҚСАД

Янгийўл районида «Янгиобод» колхози ташкил этилди. Колхоз аъзолари бу йил 2868 гектар майдонда деҳқончилик қилишади. Колхоз пахтакорлари беш йилликнинг сўнгги йилида ўзларига қарашли пахта майдонларининг ҳар гектаридан 25 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олишди.

Юксак мақсад сари интилаётган хўжаликнинг Мирсоат Устабобоев, Турмат Қурбонов бошлиқ бригада аъзолари эса ҳар гектар майдондан 30 центнердан «оқ олтин» етиштирамиз, демоқдалар.

Шу кеча-кундузда колхоз пахта далаларида бўлган киши деҳқонларни қизғин меҳнат устида учратади. сифатли текислаб, бороналанган майдонларга чигит экилмоқда.

Х. ТОШМАТОВ.

МЎЛ ПИЛЛА УЧУН

Оққўрғон районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзолари бу йил ҳар йилгидан мўл ва сифатли пилла етказиб бериш учун пухта ҳозирлик кўрмоқдалар.

Колхозда янги тут плантацияларн барпо этилди. Шу кунгача 25 минг тупдан ортиқ тут кўчати ўтқазилди. Эски тутзорлар эса минерал ўғитлар билан озиқлантирилиб таглари юмшатилмоқда.

Колхознинг «Қайирма» қишлоғида тўрт гектар ерга тут плантацияси барпо қилинди. Тутзорларни яхшилаб парваришлаш иши Х. Холиқулов ва Ў. Қурбоновларга топширилган. Отахонлар бу масъулиятли вазифани бажариш учун астойдил меҳнат қилишяпти.

Шунингдек, хўжаликнинг Б. Эргашев, Р. Хунохунов, А. Ахтанов, М. Қосимов бошлиқ участка пиллакорлари ҳам мавсумни яхши тайёргарлик билан кутиб олишмоқда. Шу кунгача бу участкаларда 5—7 минг тупдан тут кўчати ўтқазилди.

Э. ТУРСУНОВ.

ИККИНЧИ КВАРТАЛ ҲИСОБИГА

Чирчиқдаги 160-қурилиш тресті коллективи 20 мартдан бошлаб иккинчи квартал ҳисобига ишлай бошлаган эди. Биринчи кварталда улар планга қўшимча 1 миллион 300 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажаришди.

94- ва 126-кўчма механизациялашган колонналар, УНР-225, 93-трест, республика монтаж ва махсус қурилиш министрлигининг «Узэлектромонтаж» ва «Узсантехгазмонтаж» коллективлари қатор химия объектлари, Тошкент трактор, Чирчиқдаги трансформатор заводи ва Ғазалкентдаги мармар заводи қурилишларида алоҳида ғайрат-шижоат намуналарини кўрсатдилар. «Чирчиқжилстрой» бошқармаси коллективи ҳам квартал топшириғини муваффақиятли адо этди.

Ленинча меҳнат вахтасида туриб ишлаётган Ф. Ражаматов, И. Тарасов, М. Рубцов, Н. Ермолаева, Т. Анисимов, А. Малов, В. Акмулаев ва бошқалар раҳбарлик қилаётган бригадаларнинг коллективлари кундан-кунга яхши натижаларга эришмоқдалар.

Т. ЛИВАНОВА.

ТУТ БАРГИ КЎПАЯДИ

ТУЙТЕПА, (Телефон орқали олинди). Ўтган йили Куйбишев номли колхозда барг етишмагани сабабли пилла тайёрлаш плани бажарилмади. Бундай камчиликни тугатиш учун бу йил барча тадбирларни амалга оширилмоқда.

Қиши билан эски тутзорлар парвариш қилинди. Дарахт таглари юмшатилиб, қўшимча озуқа берилди. Шу билан бирга янги тутзорлар ҳам вужудга келтирилди. Қисқа вақт ичида 10 минг тупга яқин тут кўчати ўтқазилди. «Ким», «Ленинобод» участкаларида истиқомат қилувчилар айниқса ўрнак бўларли иш қилмоқдалар. Улар янгитдан уч гектар ерни тутзорга айлантирдилар.

Шу билан бирга жуда кўп ариқ бўйларига ҳам тут кўчатлари ўтқазилди. Мавжуд тут плантацияларида етиштириладиган барг ҳисобига бу йилнинг ўзида колхоз камида 160 қути қурт уруғини боқиш имконига эгадир.

Ҳозир колхозда пиллачилик звенолари тузилмоқда. Қурт боқишга тайёргарлик қизғин.

ЧОРВАДОРЛАР АҲДИ

Бўстонлиқ районидаги 14-«Хўжакент» совхозида сут етиштиришда 2-бўлим ферма ишчилари илғор ҳисобланади. Улар ўтган йилнинг ўзида давлатга 480 тоннадан ортиқ серқаймоқ сут етказиб бериб, йиллик планни 35 тонна ортиғи билан адо этишди. Шунингдек, чорва туёғини оширишда, даромадни кескин кўпайтиришда ҳам катта муваффақиятларга эришдилар.

— Шу кунларда фермамизда 1156 бош қорамол бор,— дейди бўлим сут-товар фермасининг мудири ўртоқ Эрпўлат Норов,— шулардан 337 боши соғин сигирлар. Биз сигирларнинг ҳар биридан йил охиригача 1500 литрдан сут соғиб олишга аҳд қилганмиз.

Сут соғувчилар бугун кечагидан, эртага бугунгидан кўпроқ сут соғиб олиш учун ўзаро социалистик мусобақа асосида ишлаётирлар.

Соня Исмоиловани совхозда ҳамма ҳурмат қилади. У кўп йиллардан бери бўлим сут-товар фермасида ишлаб, шу ерда иззат-обрў топди. Бу моҳир соғувчи ўтган йил ўз боқимидаги 19 бош сигирдан 36 тонна сут соғиб олиб, йиллик планини 4 тонна ортиғи билан адо этди.

Юбилей йилида С. Исмоилова ўз боқимидаги сигирлардан ўтган йилдаги кўрсаткичга нисбатан 4 тонна ошириб, жами 40 тонна серқаймоқ сут соғиб олишга аҳд қилган.

— Соғишни бошлашдан аввал, —дейди Соня опа,— сигир елинини илиқ сув билан ювиш, сўнг майин латта билан артиш лозим. Шундай қилинганда елинда сут қолмайди.

Соғувчининг сўзи билан иши бир. У ўз айтганларига қатъий амал қилиб, ҳар бир сигирдан 9—10 литрга етказиб сут соғиб олмоқда.

Бўлим сут-товар фермасида Соня опа каби фидокорона меҳнат қилаётган соғувчилар кўпчиликни ташкил этади. Мукаррама Умарова, Тожихон Ҳасанова ва Таня Бузунковалар шулар жумласидандир.

Ферма ишчилари улуғ санани давлатга тўрт ойлик сут сотиш планини бажариш билан кутиб олиш ниятидадирлар.

С. МИРЗАЛИЕВ.

ВЕНГЕР ХАЛҚИНИНГ БАЙРАМИ

БУДАПЕШТ. 4 апрель. ТАСС махсус мухбирлари Г. Шишкин билан А. Семенов хабар берадилар:

Бугун, Венгрия Совет Армияси томонидан фашизмдан озод қилинишининг 25 йиллиги кунида Будапештдаги Дьердя Дожи проспектида катта ҳарбий парад ва физкультурачилар паради бўлди.

Асосий минбарда Янош Кадар, Пал Лошанци, Ене Фок ўртоқлар, Венгриянинг бошқа раҳбарлари бор эди. Бу ерда озодлик йиллиги байрамига келган чет мамлакатлар делегацияларининг аъзолари ҳам ҳозир бўлдилар. Булар орасида КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегацияси ҳам бор эди.

Венгрия Халқ Республикасининг Мудофаа министри генерал-полковник Лайош Цинеге парадни қабул қилади. У нутқ сўзлайди. Бизнинг халқимиз, деди у, Венгрия озодлиги йўлида олиб борилган жангларда жуда кўп қурбонлар берганлиги учун қардош совет халқидан, унинг Ленин партияси тарбиялаб ўстирган армиясидан ҳамиша миннатдордир. Венгрия Халқ республикаси, деб таъкидлади министр, Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстликни, қардошларча муносабатларни доим мустаҳкамлаб боради.

Ҳарбий параддан кейин физкультурачилар паради бўлди.

Венгрия озод қилинган куннинг 25 йиллиги байрами социалистик жамият қурилишида венгер халқининг бирлиги ва жипслигини ёрқин намойиш қилди.

СОВЕТ ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БУДАПЕШТДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

БУДАПЕШТ, 6 апрель. (ТАСС махсус мухбири). Венгрия Социалистик Ишчи Партияси Марказий Комитети, Венгрия Халқ Республикаси президиуми ва Венгрия Революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг таклифига биноан Венгрия озод қилинганлигининг 25 йиллиги байрамида қатнашган КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегацияси кеча Будапештдан Москвага жўнаб кетди.

Совет делегациясини кузатиб қўйиш чоғида Будапештнинг ғарбий вокзалида фахрий қоровул саф тортиб турди ҳамда Совет Иттифоқи билан Венгрия Халқ Республикасининг давлат гимнлари ижро этилди. Делегацияни Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Янош Кадар, Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Венгрия Халқ Республикаси ҳукумати раисининг ўринбосари Антал Апро, Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Венгрия Халқ Республикаси ҳукумати раисининг ўринбосари Лайош Фехер, Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ва партия Марказий Комитетининг секретари Золтан Комочин, Венгрия Халқ Республикасининг Мудофаа министри генерал-полковник Лайош Цинеге. Венгрия Халқ Республикасининг Ташқи ишлар министри Янош Петер ва Венгрия Халқ Республикаси ҳукуматининг бошқа аъзолари кузатиб қўйишди.

РАУЛЬ КАСТРО РУС МОСКВАГА КЕЛДИ

СССР Мудофаа министри Совет Иттифоқи маршали А. А. Гречконинг таклифига биноан, Куба Республикаси революцион қуролли кучлари министри, майор Рауль Кастро Рус расмий дўстлик визити билан 4 апрелда Москвага келди. (ТАСС).

СОЦИАЛИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА

БУДАПЕШТ, 3 апрель. ТАСС махсус мухбирлари Г. Шишкин билан А. Семёнов хабар берадилар:

Бугун Венгрия ўзининг катта миллий байрами — мамлакат Совет Армияси томонидан озод қилинган куннинг 25 йиллигини Венгрия Халқ Республикасининг қонун чиқарувчи олий органи — давлат мажлисининг тантанали сессияси билан нишонлади. Сессияда Венгрия парламентининг депутатларидан ташқари Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг, Венгрия революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг аъзолари, жамоат ташкилотларининг вакиллари, область партия ва давлат органларининг раҳбарлари, революцион ҳаракат ветеранлари қатнашдилар.

Юбилейни байрам қилишда қатнашмоқ учун Венгрияга келган қардош мамлакатлар делегацияларининг аъзолари: КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет Иттифоқи партия-ҳукумат делегацияси. Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси В. Ульбрихт ва Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг Раиси В. Штоф бошчилигидаги ГДР партия-ҳукумат делегацияси, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Г. Гусак бошчилигидаги ЧССР партия-ҳукумат делегацияси, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Циранкевич бошчилигидаги ПХР партия-ҳукумат делегацияси, Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг ўринбосари И. Михайлов бошчилигидаги БХР партия-ҳукумат делегацияси, Румыния Коммунистик партияси Марказий Комитети Доимий Президиумининг аъзоси, Румыния Социалистик Республикаси Давлат Кенгаши Раисининг ўринбосари Э. Боднараш бошчилигидаги РСР партия-ҳукумат делегацияси, Югославия Коммунистлар союзи президиуми ижроия бюросининг аъзоси Ф. Ходжа бошчилигидаги Югославия Социалистик Федератив Республикасининг делегацияси мажлислар залида фахрий жойларни эгаллайдилар. Австрия Коммунистик партиясининг Раиси Ф. Мури бошчилигидаги Австрия Коммунистик партиясининг делегацияси ҳам залда ҳозир бўлади.

Венгрия Халқ Республикаси Давлат мажлисининг Раиси Д. Каллаи сессияни очиб, шуни таъкидладики, ўтган 25 йил мобайнида Венгриянинг тараққиёти биргаликда олиб борилган жангларда чиниққан совет-венгер дўстлиги билан узвий равишда боғлангандир, иккала мамлакат партиялари, ҳукуматлари ва халқларини абадий бирлаштириб турган мустаҳкам иттифоқдан ажралмасдир.

Тантанали сессияда Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Янош Кадар катта нутқ сўзлади.

Ўртоқ Я. Кадар нутқи зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан бўлиниб турди. Нутқ тамом бўлганидан кейин сессия қатнашчилари гулдурос давомли қарсак чалишди.

Шундан кейин Венгрия Халқ Республикаси Давлат мажлисининг тантанали сессиясида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев табрик нутқи сўзлади.

Мажлис қатнашчилари совет делегациясининг бошлиғини ўринларидан туриб гулдурос қарсаклар билан табрикладилар.

(Я. Кадар ва Л. И. Брежнев ўртоқларнинг нутқлари газетанинг иккинчи бетида босилган).

Озодлик юбилейи байрамида қатнашиш учун келган бошқа делегацияларнинг бошлиқлари ҳам табрик нутқи сўзладилар. Уларнинг нутқини мажлис аҳли самимий кутиб олди.

ХАЛҚ ВЕНГРИЯСИ 25 ЁШДА

ЎРТОҚ ЯНОШ КАДАР НУТҚИ

Я. Кадар давлат мажлиси депутатларини, чет эллик меҳмонларни, тантанали мажлиснинг ҳамма қатнашчиларини, бутун венгер халқини табриклаб, бундай деди: Мен шу мўътабар минбарда туриб, халқимизнинг барча ўғил ва қизларини, барча ватандошларимизни муборакбод қиламан. Мен улуғ совет халқини, социализм қураётган халқларни, халқаро ишчилар синфини, қардош партияларни, халқ Венгриясининг барча дўстларини алоҳида табриклайман.

1945 йил 4 апрель куни венгер халқи учун алоҳида аҳамиятга эга бўлди. венгер халқининг янги тарихида давр аҳамиятига тенг улуғ бурилиш бошланган кун бўлиб қолди. Олға қараб ғолибона силжиб борган Совет Армияси ўша куни гитлерчи фашистларнинг сўнгги оккупациячи қўшинларини мамлакатимиз территориясидан ҳайдаб чиқарди ва Венгрия озод бўлганлигини бутун дунёга эълон қилди.

Кўпгина совет жангчилари Венгрия тупроғида қон тўкдилар, халқимизнинг озодлиги учун жонларини фидо қилдилар. Бизни деб беҳисоб қурбонлар берганлиги учун совет халқига чуқур ва самимий миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз. Совет Иттифоқи бизнинг халоскоримиз эканлигини ҳеч қачон эсдан чиқармаймиз!

Сўнгра Я. Кадар қуйидагиларни айтди: Венгрия Гитлер фашизмидан озод қилинганидан кейин венгер халқи олдида жуда катта вазифалар турар эди. Фашизмнинг 25 йиллик ҳукмронлиги даврида тақиқланган ва таъқиб этилган, лекин қатъий курашини тўхтатмаган Коммунистик партия, деб таъкидлади нотиқ, барча ватанпарвар кучларни жипслаштириш, жамиятни демократик асосда қайта қуриш зарур эканлигини эълон қилди, халқни жипслашишга ва зўр ғайрат билан меҳнат қилиб, актив кураш олиб бориб, реакцион кучларни тор-мор келтиришга, янги ватанни барпо этишга даъват қилди.

Я. Кадар бунёдкорлик иши учун тегишли халқаро шарт-шароит бўлишини таъминлаш зарур эканлигини таъкидлаб, бундай деди: Совет Иттифоқи венгер халқини озод қилди ва Венгриянинг сулҳ шартномаси тузиш йўлидаги интилишларига кўмаклашди, енгилган мамлакатнинг ўз суверенитетини дарҳол тиклашига ёрдам қилди. Венгер халқининг бутун тарихида Совет Иттифоқи кичик мамлакатимизга тенг ҳуқуқли мамлакат деб қараган, унга дўстлик қўлини чўзган, сўнгра эса, у билан иттифоқчилик шартномасини тузган биринчи буюк давлат бўлди. Мамлакат озод бўлиши биланоқ халқимиз энг зарур пайтларда Совет Иттифоқидан моддий ёрдам ҳам олиб турди. Совет Иттифоқининг мамлакатимизга, халқимизга берган мадади маънавий ва сиёсий жиҳатдан нечоғли қимматли эканлигини сўз билан ифодалаб бўлмайди.

Ишчилар синфимиз, халқимиз, деб сўзини давом эттирди Я. Кадар, янги дунёни барпо этиш учун олиб борилган кескин синфий кураш жараёнида шахталарни, банк ва заводларни национализация қилиб, ерни тақсимлаб бериб, йирик капиталистлар ва помешчиклар ҳокимиятининг иқтисодий ва социал асосларини тугатди. Эски буржуа тузуми, имтиёзли табақаларнинг барча афзалликлари, феодализм сарқитлари йўқ қилиб юборилди, социалистик революция ғалабаси сари олға бориш йўли очиб берилди. Ватанимизнинг экономикаси, мамлакатимиздаги ишлаб чиқариш характери тубдан ўзгарди. Бир вақтлар қолоқ, помешчик-капиталистик мамлакат бўлмиш ватанимиз индустриал- аграр мамлакатга айланди. Мамлакатимизда социалистик саноат, социалистик негизда кооперативлаштирилган қишлоқ хўжалиги мавжуддир.

Миллий даромад ҳар йили икки жаҳон уруши ўртасидаги даврдагига нисбатан уч баравар тезроқ кўпайиб бормоқда. Миллий даромад ҳозирги вақтда 1938 йилдаги даражадан қарийб тўрт баравар ортиқдир. Венгрия ишчилар синфи фидокорона меҳнат қилиб йирик социалистик саноатни вужудга келтирди ва ривожлантирди. Капиталистлар Венгрияда ҳукм сурган даврда — 1938 йилда олинган саноат маҳсулотига нисбатан ҳозир социалистик саноат 7,5 баравар кўп маҳсулот тайёрлаб бермоқда.

Ҳозирги вақтда Венгрия қишлоқ хўжалиги ходимлари сони учдан бир қисм миқдорида камайган ҳолда, 1938 йилдаги капиталистик қишлоқ хўжалиги тайёрлаган маҳсулотга нисбатан учдан бир қисми миқдорида кўп маҳсулот бермоқда.

Бизнинг мамлакатимизда кейинги 25 йил ичида экономикадагина эмас, балки маданият соҳасида ҳам жуда катта муваффақиятлар қўлга киритилди.

Илгари Венгрияда уч миллион қашшоқ бор эди, ишсизлик, очлар учун овқат берадиган ошхоналар, ҳароба бараклар меҳнаткашларнинг қисмати эди. Иқтисодий ва маданий қурилиш натижасида буларнинг ҳаммаси аллақачонлароқ барҳам топди, деб таъкидлади Я. Кадар.

Меҳнат қилиш ҳуқуқи, маданий ва социал жиҳатдан таъминланиш ҳуқуқи, меҳнаткашларнинг маънавий ва моддий жиҳатдан муносиб тақдирланиши — жамиятимизнинг характерли хусусиятлари ана шундай.

Шундан кейин Я. Кадар қуйидагиларни айтди: Венгриянинг тарихи шундай таркиб топдики, 1956 йилда ишчилар синфи ҳокимияти, халқ ҳокимияти жиддий хавф остида қолди.

1948 йилдан кейин, деди Я. Кадар, мамлакат ишчилар синфи раҳбарлигида, партия раҳбарлигида социализм йўлидан ривожлана борди ва илҳомбахш меҳнат катта самаралар берди. Аммо тараққиёт жараёнида сектантлик хатолари, шунингдек ўнг хатолар вужудга келди ва йил сайин чуқурлашиб борди. Бундай хатолар пировардида чуқур ижтимоий танглика, 1956 йилдаги контрреволюцион исёнга олиб келди.

Социализмнинг ашаддий душманлари вужудга келган имкониятлардан фойдаландилар ва халқаро реакциянинг, империалистларнинг тамомила қўллаб-қувватлашидан фойдаланиб, ишчилар ҳокимиятига, халқ-демократик тузумига ҳужум қилдилар.

Венгрия коммунистлари оғир вазиятда тузумимизнинг, социализмнинг эътиқодли тарафдорларига таяниб, ишчилар синфи, халқ оммасига ишонгани ҳолда мадад сўраб Совет Иттифоқига, социалистик мамлакатларга, халқаро коммунистик ҳаракатга, прогрессив руҳдаги кишиларга мурожаат қилдилар ва ана шундай мадад олганларидан кейин контрреволюция хуружига хотима бердилар.

Биз ишларимизга якун ясаб, деб уқтириб ўтди Я. Кадар, ҳаққли суратда шуни қайд қила оламизки, ишчилар синфимиз ҳар қандай қурбон беришдан қайтмай, энг оғир шароитларда қаттиқ турди. У жамиятнинг, миллатнинг етакчи синфи сифатида ўтган 25 йил мобайнида ўз зиммасига юкланган тарихий бурчни бажарди.

Ишчилар синфининг революцион авангарди — партия соф виждони билан халқ манфаатларини ифодалай олади, чунки у ўзининг буюк вазифасини бажарди. Бизнинг ишчилар синфимиз, халқимиз партия раҳбарлигида синфий душман устидан тўла ғалаба қозонди; капиталистик дунёдаги бир авлоднинг умрини ўз ичига олган қисқа бир давр ичида у юксакроқ босқичга кўтарилди, эксплуатациядан халос бўлган социалистик ижтимоий тузумга ўтди.

Венгрия Социалистик ишчи партияси марксизм-ленинизм назариясига амал қилмоқда. Бизнинг партиямиз Ленин руҳида ҳаракат қиляпти. Биз ўз ишимизда шаблонга, мураккаб воқеликни соддалаштириб кўрсатишга ҳамиша йўл қўймаслигимиз керак. Биз назарияни ижодий тарзда қўлланган ҳолда, конкрет таҳлил этишга, конкрет вазиятга асосланиб ўз вазифаларимизни белгилаб олишимиз лозим. Биз, Коммунистик партиянинг вазифаси Ленин кўрсатмаларига амал қилиб, тараққиёт билан бирга олға силжиб бориб, ўзгариб турган вазиятнинг янги масалаларига марксча тўғри жавобни тинмай қидириб топишдан, янги вазифаларни тегишинча ҳал этиш йўлларини қидириб топишдан иборат, деб ҳисоблаймиз.

Я. Кадар халқаро аҳволни таърифлаб, бундай деди: Биз халқаро ишчилар синфининг курашини, халқларнинг империализмга қарши олиб бораётган курашини қўллаб-қувватлаймиз. Биз давлатлараро муносабатлар соҳасида турли ижтимоий тузумга мансуб бўлган мамлакатларнинг тинч-тотув яшаши ва ўзаро фойдали алоқаларни ривожлантиришлари тарафдоримиз.

Империализмнинг табиати бизга яхши маълум бўлса ҳам, биз янги жаҳон урушини фаталь равишда муқаррар бўладиган уруш деб ҳисобламаймиз. Биз шу нарсага аминмизки, халқларнинг тинчликсевар кучлари хушёр бўлиб, зўр бериб ҳаракат қилганларида инсоният олдида пайдо бўлган янги жаҳон уруши хавфининг олдини олишлари мумкин. Венгрия Халқ Республикаси урушларни ва уруш ўчоқларини тугатиш учун курашмоқда. Венгрия Халқ Республикаси низоли халқаро масалаларни музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал этиш тарафдоридир.

Биз социалистик мамлакатларнинг халқаро майдондаги фаолиятида, Варшава Шартномаси ташкилотида ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг ишида қатнашиш билан интернационализм принципларига амал қилиб, ўз халқимизнинг манфаатларига хизмат қиламиз.

Сўнгра Я. Кадар айтдики, герман империализми тор-мор қилинган пайтдан буён кўп нарса ўзгарди. Биринчи герман ишчи-деҳқон давлати вужудга келди. Бизнинг дўстимиз ва иттифоқчимиз бўлган Германия Демократик Республикаси, унинг тинчлик сиёсати ҳозирги пайтда Европада тинчликнинг жуда муҳим омилидир. Венгрия Халқ Республикаси рўй берган воқеликка асосланиб иш кўриш керак, деб ҳисоблайди. Европа халқлари ва ҳукуматлари биргалашиб ҳаракат қила оладилар ва ҳаракат қилишлари керак. Улар коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришлари, бизнинг қитъамизда мустаҳкам тинчлик бўлишини таъминлашлари лозим.

Биз Америка Қўшма Штатларининг Вьетнам халқига қарши олиб бораётган агрессив урушини энг бошданоқ қораладик ва ҳозир ҳам қораламоқдамиз. Биз Лаос ва Камбоджадаги янги иғвогарликларни қоралаймиз. Бу иғвогарликлар империалистик авантюристларнинг бутун Ҳинди-Хитойни яна қон дарёсига ғарқ қилиш ниятида эканлигини кўрсатади. Бизнинг агрессорларга қарши узоқ вақтдан буён жанг қилиб келаётган вьетнамлик биродарларимиз билан бирдамлигимиз барқарор бирдамликдир. Биз уларнинг қаҳрамонона курашига ёрдам берамиз. Вьетнам халқи ўз мақсадига эришажагига, Вьетнам халқи ғалаба қозонажагига аминмиз!

Биз агрессияга қарши, ўз озодлиги учун курашаётган араб халқлари билан тамомила бирдаммиз. Биз Исроил ҳукумат доираларининг ҳаракатларини ва уларни рағбатлантираётганларни қоралаймиз, чунки улар ўз ҳаракатлари билан Яқин Шарқ районида можаронинг тинч бартараф қилинишига халақит бермоқдалар ва ўт билан ўйнашиб, жуда кенг тус оладиган ҳамда жуда мушкул бўлган халқаро можаронинг келиб чиқиш хавфини туғдирмоқдалар.

Биз умуман халқаро вазиятни қараб чиққанимизда империалистлар бошқа бир қанча районларда ҳам тинчлик ва халқлар озодлигини хавф остида қолдираётганликларини кўрамиз. Аммо бу ҳол Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасидан кейин жаҳондаги вазият тубдан ўзгарганлигини кўрсатувчи энг муҳим тарихий фактни андаккина бўлса ҳам ўзгартира олмайди.

Ишчи-деҳқонларнинг жаҳондаги биринчи давлати — Совет Иттифоқи вужудга келиши билан империализмнинг танҳо ҳукмронлигига барҳам берилди. Жаҳон социалистик системаси вужудга келиши билан халқаро вазиятдаги бу ўзгаришлар янада аниқ белгиланди. Капиталистлар, халқаро монополистик капитал магнатлари эндиликда жаҳон тақдирига тааллуқли масалаларни илгари қилганларидек ҳозир ўзаро ҳал этолмайдилар. Эндиликда улар Совет Иттифоқи билан, социалистик давлатлар билан, жаҳондаги бошқа прогрессив мамлакатлар билан ҳисоблашишга мажбурдирлар.

Биз Венгрия Халқ Республикасининг мустаҳкам принципиал асосларга ва тарихий тажрибага таянган ташқи сиёсатини оғишмай амалга ошираверамиз. Бизнинг мамлакатимиз ўзининг барча халқаро мажбуриятларини шу вақтгача бажариб келди ва бундан буён ҳам бажараверади. Венгрия — Совет дўстлиги — ташқи сиёсатимизнинг энг муҳим элементи, халқимизнинг тинч ҳаёти, социалистик истиқболи, миллий мустақиллигининг энг мустаҳкам негизидир. Биз Совет Иттифоқи билан, Варшава Шартномаси мамлакатлари билан, ҳар бир социалистик мамлакат билан, барча тараққийпарвар мамлакатлар билан, барча антиимпериалистик кучлар билан дўстлигимиз ва ҳамкорлигимизни мустаҳкамлаб боришга доим интилмоқдамиз.

Бу йил — буюк юбилейлар йилидир. Биз шу баҳорда ватанимиз озод қилинган куннинг 25 йиллигини ва халқаро ишчилар синфининг улуғ йўлбошчиси Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллигини биргаликда байрам қиламиз. Ленин, Совет Иттифоқи, венгер халқининг озод этилиши — бир-биридан сира ажратиб бўлмайдиган тушунчалар эканлигини яхши биламиз.

Байрамдан кейин меҳнат кунлари бошланади: социализм қурилиши янги ишларни талаб қилади. Биз чорак асрлик меҳнатимиз туфайли эришган муваффақият ва ғалабаларга таяниб, озод мамлакатимизни, Венгрия Халқ Республикасини янада яшнатиш учун кучларимизни аямай ҳамма чорани кўраверамиз. Бу — бизнинг байрам қасамёдимиз бўлиб қолсин. Биз зўр қатъият билан жипслашган ҳолда дўстларимиз ва қардошларимиз билан, Совет Иттифоқи, социалистик мамлакатлар халқлари билан бир ёқадан бош чиқариб социализм қурилиши йўлидан олға боришни давом эттираверамиз.

Янош Кадар нутқининг охирида Венгрия Халқ Республикаси шарафига ва унинг халоскори Совет Иттифоқи шарафига табрик сўзлари айтди.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Ҳурматли мажлис аҳли!

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Бизнинг делегациямиз Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, Совет Иттифоқи Олий Совети Президиуми ва ҳукумати номидан, бутун совет халқи номидан сизларга ва Венгрия Халқ Республикасининг барча гражданларига қизғин, қардошлик саломини топширади ва миллий байрам — мамлакат фашистлар ҳукмронлигидан озод қилинган куннинг 25 йиллиги муносабати билан самимий қутлайди.

Қўшнимиз, дўстимиз ва иттифоқчимиз венгер халқи тантаналарида иштироқ қилишимизга имконият яратиб берилганлиги учун асдойдил миннатдормиз ва илиқ кутиб олганликлари ҳамда самимий меҳмондўстликлари учун чин кўнглимиздан ташаккур изҳор қиламиз.

Венгрия халқи олдида янги ҳаёт барпо этишнинг порлоқ истиқболи очилган кунлардан буён чорак аср ўтди. Ҳозирги кунда ўша пайтдан буён босиб ўтилган йўлга фикран назар солар эканмиз, Венгрия диёрида рўй берган ўзгаришларнинг аҳамияти, миқёслари ва чуқурлигини янгидан жуда яққол кўргандек бўламиз.

Ўртоқ Кадар ўзининг ёрқин нутқида венгер халқи меҳнати ва курашининг кенг манзарасини, унинг янги жамият қурилишида фидокорлик ва зўр ғайрат билан қилаётган ишларини ёритиб берди. Халқнинг эркин социалистик меҳнати туфайли, Венгрия Социалистик ишчи партиясининг муайян бир мақсадни кўзлаган бунёдкорлик сиёсати, оммани эгаллаган социализм улуғ ғоялари туфайли Венгрия экономикаси, унинг индустрияси ва қишлоқ хўжалиги, фани ва маданияти юксалди, миллий даромад тўхтовсиз ўсиб бордики, булар кишида яхши таассурот қолдиради. Булар Халқ Венгрияси кучларининг манбалари, унинг динамизми ва тараққиётининг манбаларидир.

Венгрия, унинг ишчилар синфи, кооператив деҳқонлари, зиёлилари бутун меҳнаткаш халқи ўтган чорак асрдан фахрланишга ҳақлидир. Азиз дўстлар, сизлар шу давр мобайнида буюк тарихий ўзгаришларни амалга оширдингиз.

Ҳозирги Венгрия — унинг энг яхши фарзандлари орзу қилган тилаклар рўёбга чиққанлигидан далолат беради. Жасур венгер ватанпарварларининг кўп авлодлари озод, яшнаб турган Венгрияни барпо этиш учун курашдилар. Дожа ва Кошут, Петефи, Бела Кун ва Тибор Самуэли, бошқа кўпгина шонли номлар миннатдор халқ хотирасида яшайди.

Венгрия ишчилар синфи ўз сафларида социализм учун, меҳнаткашларни жабр-зулм ва эксплуатациядан озод қилиш учун минг-минглаб мард курашчиларни етиштирди. Улар ўз мамлакатининг озодлиги йўлидаги курашни меҳнаткашларни озод қилишдан иборат муштарак интернационал ишдан ҳеч қачон ажратмадилар. Венгер интернационалистлари, революциянинг чин баҳодирлари Париж Коммунаси баррикадаларида жанг қилдилар. Россияда Совет ҳокимияти учун олиб борилган энг оғир жангларда қатнашдилар, республикачи Испания фронтларида курашдилар. Венгрия революционерларининг ватанпарварлиги, миллий традицияларга садоқати доимо чуқур интернационализм билан узвий равишда бирга қўшиб олиб борилди. Венгер коммунистлари ўтмишдаги революционерларнинг ана шу энг яхши ҳислатларини мерос қилиб олдилар ва кўпайтирдилар.

Азиз дўстлар, мана шу мўътабар минбарда туриб, социалистик Венгрия меҳнаткашлари, уларнинг жанговар авангарди — Венгрия Социалистик ишчи партияси ва унинг ўз халқининг шонли фарзанди, халқаро коммунистик ҳаракатнинг таниқли арбоби, Совет Иттифоқининг содиқ дўсти ўртоқ Янош Кадар бошчилигидаги Марказий Комитети ҳурматини бажо келтиришни ва уларга буюк эҳтиром туйғуларини изҳор қилишни истар эдик.

Ўртоқлар! Ҳаммамиз, ҳар биримиз ўз тажрибамиздан шуни яхши биламизки, социализм қурилиши сабот-матонатни, ижодий изланишларни, Коммунистик партиянинг мустаҳкам, принципиал сиёсат ўтказишини талаб қиладиган ва синфий душманнинг қаршилигини узил-кесил бартараф қилишни талаб этадиган мураккаб жараёндир. Венгер коммунистлари социализм учун чинакам курашчилар эканлигини намойиш қилдилар, янги жамият қуриш соҳасидаги муштарак коллектив тажрибамиз хазинасига кўп ҳисса қўшдилар.

Венгрия мисоли шу нарсани яққол кўрсатадики, изчил интернационалистик сиёсат амалга оширилар экан, Коммунистик партия марксизм-ленинизм назариясига қатъий таянар экан, бу партиянинг ишчилар синфи ва деҳқонлар билан алоқалари доим мустаҳкамлана борар экан, империализм ва реакциянинг социалистик тузумни заифлаштириш ва қақшатиш йўлидаги ҳар қандай уринишлари муқаррар барбод этилади.

Чин революционерлар бўлмиш венгер коммунистлари халқаро коммунистик ҳаркатнинг бирлиги ва жипслигини сабот-матонат ва изчиллик билан ёқлаб чиқмоқдалар. Уларнинг ана шу энг муҳим ишга қўшган конкрет ҳиссаси салмоқли бўлиб, ҳамма томонидан эътироф этилган. Венгрия Социалистик ишчи партияси жаҳондаги коммунистик ва ишчи партиялар орасида юксак обрўва иззат-ҳурматга сазовор бўлганлиги тамомила қонуниятли бир ҳолдир.

Чинакам қардошлик муносабатлари бизни социалистик Венгрия билан, унинг халқи билан бирлаштираётганлигини билиш биз, совет кишиларига ёқимлидир. Владимир Ильич Ленин бизга интернационализм ғояларини васият қилиб қолдирган эди. Биз ҳозирги кунда ўз ҳамкорлигимизда ана шу интернационализм ғоялари амалга ошганлигини кўриб турибмиз. Биз бу ҳамкорликда дўстлик ва қардошликнинг шундай тарихий традициялари давомини кўриб турибмизки, венгер интернационалистлари бу традицияларни ёқлаб чиққан эдилар. Венгриянинг яширин шароитда иш олиб борган коммунистлари улар учун жонларини фидо қилишдан ҳам қайтмаган эдилар, Европани фашистлар асоратидан халос қилган совет солдатлари шундай традициялар учун жанг қилган эдилар. Бизнинг дўстлигимиз революционерларнинг, маслакдошларнинг, янги жамият бинокорларининг дўстлигидир.

Биз тўла асос билан шуни айта оламизки, тинчлик, демократия ва социализм учун курашнинг, империализмга қарши курашнинг барча ҳал қилувчи участкаларида ёнма-ён туриб биргаликда ҳаракат қилмоқдамиз, ўзаро доимий ўртоқларча ёрдамни сезиб турибмиз.

Совет кишилари Венгрия Халқ Республикаси билан мустаҳкамланиб бораётган иқтисодий ҳамкорликдан ғоят мамнундирлар. Йигирма йил мобайнида мамлакатларимиз ўртасидаги товар обороти 30 баравар кўпайди. Халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш ўзаро катта наф келтирган ҳолда ривожланиб бормоқда.

Аммо, ўртоқлар, бу ҳамкорликнинг аҳамияти унинг моддий натижалари билангина чекланиб қолмаслигини таъкидлаб ўтишни истар эдик. Яна шу нарса муҳим ва қимматлики, бу натижаларга эришиш жараёнида чуқур ҳамжиҳатлик руҳи, чинакам ўртоқларча шерикчилик, коллективчилик руҳи мустаҳкамланди. Бизнинг мамлакатларимиз конкрет иқтисодий проблемаларни ҳал этган пайтда хўжалик алоқаларининг ўзаро фойдали бўлиши, бу алоқалар бир-бирининг манфаатларини максимал даражада ҳисобга олиши тўғрисида ғамхўрлик қилиш билангина чекланиб қолмаётирлар. Ўз мамлакатининггина эмас, балки дўст социалистик давлатларнинг ҳам муваффақиятли ривожланиши тўғрисида ўртоқларча ғамхўрлик қилиш — социалистик интернационализмнинг олий ифодасидир.

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи ва Венгрия бошқа қардош мамлакатлар билан биргаликда ўз куч-ғайратларини халқаро социалистик меҳнат тақсимотини ривожлантиришга, социалистик интеграцияни ривожлантиришга сарф қилмоқдалар. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида аъзо бўлган мамлакатлар томонидан коллектив суратда ишлаб чиқилган қарорлар бу соҳада катта роль ўйнамоқда. Умуман олганда, бу соҳада фойдаланилмаган резервлар кўп эканлиги шубҳасиздир. Буларни социалистик давлатларнинг миллий манфаатлари ва интернационал манфаатларига хизмат қилдириш мумкин ва хизмат қилдириш керак.

Икки томонлама ва кўп томонлама хўжалик алоқаларини кучайтириш ва ривожлантириш ҳамда шу асосда социализмнинг иқтисодий потенциалини жадал юксалтириш — сиёсий жиҳатдан жуда катта аҳамиятга эга бўлган вазифадир. Бу вазифанинг ҳал этилиши ҳар бир социалистик мамлакатнинг ва умуман бутун ҳамдўстлигимизнинг капитализм дунёси билан иқтисодий мусобақасида янгидан-янги муваффақиятларга эришувини таъминлайди. Бунда социалистик давлатларнинг миллий ва интернационал манфаатлари, иқтисодий ва сиёсий манфаатлари чамбарчас боғлангандир. Ўртоқ Кадар социализм мамлакатларининг ҳар қандай миллий манфаатларини социализмнинг халқаро манфаатлари ҳисобига таъминлаш мумкин эмас, деб бир неча бор айтди. Биз ўртоқ Кадарнинг шу фикрига тамомила қўшиламиз. Умуман социализм дунёсининг империализм дунёси билан мусобақаси ва курашида қўлга киритиладиган ҳар қандай ютуқ, бунинг аксича, ҳар бир социалистик мамлакатнинг туб манфаатларига, шубҳасиз, мос бўлиб тушади. Бизнинг фикримизча, экономика, сиёсат тўғрисида ёки идеология тўғрисида гап боришидан қатъи назар, масала фақат шу тарзда қўйилади.

Ўртоқлар!

1945 йилнинг даҳшатли ва порлоқ баҳоридан бизни чорак аср ажратиб турибди. Бу — умид ва эркинлик баҳори эди. Социализм мамлакатлари қатъият ва изчиллик билан муайян бир мақсадни кўзлаб ўтказиб келаётган тинчлик сиёсати фашизмга қарши жангларда ҳалок бўлган қаҳрамонлар хотирасини энг яхши тарзда бажо келтиришдир.

Бундан бир йил муқаддам Варшава Шартномаси мамлакатлари худди шу ердан, Будапештдан мурожаат қилишиб, умумевропа кенгашини чақириш ва бу билан ғоят муҳим ва ўткир проблемани, Европа хавфсизлиги проблемасини ҳал этиш йўлида катта қадам қўйишга даъват этган эдилар. Бизнинг мақсадимиз равшан, биз Европа қитъасини тинчлик қитъасига айлантириш, Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш тарафдоримиз.

Кейинги вақтларда Европадаги сиёсий иқлимни яхши томонга ўзгартириш заминлари вужудга келаётганлигини кўрмай қолиш мумкин эмас. Лекин шундай бўлса ҳам, Европадаги вазият беқарор, кескинлигича қолмоқда. Қуролланиш пойгаси буни исбот этувчи фактдир, Ғарбий Европа территориясида ядро арсенали вужудга келтирилди. Реваншчиларнинг хуружлари давом этаётганлиги буни исбот этувчи фактдир. Вазият яна шу билан ҳам мураккаблашмоқдаки, Америка империализми Европа экономикасининг асосий соҳаларига зўр бериб бош суқиб, Европадаги ижобий тенденцияларнинг ўсишига халақит беришга уринмоқда. Буларнинг ҳаммаси, шубҳасиз, жиддий хавфсирашга сабаб бўлмоқда.

Коммунистлар сифатида бизнинг бурчимиз бу масалада барча тараққийпарвар кучларнинг, барча соф виждонли, тинчликсевар европаликларнинг вазифасига тамомила мос бўлиб тушади, деб ҳисоблаймиз. Ана шу бурч реакциянинг қора ниятларини барбод этиш, Европада мустаҳкам тинчлик йўлини очиб бериш учун ҳамма чораларни кўришни талаб этади. Маълумки, иккинчи жаҳон уруши натижасида ва урушдан кейинги тараққиёт натижасида қитъада вужудга келган давлат чегараларини ва бошқа реал ҳолатларни эътироф этиш Европада чинакам мустаҳкам тинчлик ўрнатишнинг энг муҳим элементидир. Бунда гап Германия Демократик Республикасининг давлат суверенитетини ҳурмат қилиш тўғрисида ҳам бораётир, албатта.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг коммунистик партиялари ва ҳукуматлари можаро ва низоларни келтириб чиқарадиган ҳамма манбаларни бартараф қилиш учун, Европада тинчлик, ҳамкорлик ва яхши қўшничиликнинг кенг ижобий программасини амалга ошириш учун курашмоқдалар. Европа хавфсизлиги проблемасини тўла ҳал этиш узоққа чўзиладиган оғир иш эканлигини яхши биламиз, албатта. Бунда кенгаш ўтказиш билангина қаноатланиб бўлмайди. Аммо ишни бошлаб юбориш муҳимдир. Ана шу проблемани ҳал этишга ёндашишнинг ўзаро мақбул йўлларини қидириб топиш, нуқтаи назарлар бир-бирига яқин келадиган жиҳатларни ажратиб олиш муҳимдир. Бундай ёндашиш сиёсий сенсацияга эмас, балки тинчликни мустаҳкамлаш йўлида амалий қадам қўйишга мўлжалланган ҳамда социалистик мамлакатларнинг Умумевропа кенгаши кун тартиби тўғрисидаги таклифларига асос қилиб олинган оқилона ва реалистик ёндашишдир.

Европадаги мураккаб вазиятдан кенгашнинг чақирилишига халақит бериш учун фойдаланишга уринаётган кишиларнинг фикрига қўшилиш мумкин эмас. Манфаатдор давлатлар конструктив муносабатда бўлган тақдирда, Умумевропа кенгаши Европа учунгина эмас, балки бутун дунё учун ҳам жуда катта наф келтиришига аминмиз.

Ўртоқлар! Антиимпериалистик фронт бутун дунёда мустаҳкамланиб бормоқда. Империализм ва реакция кучларининг инсоният прогрессив тараққиётини тўхтатиш йўлидаги уринишлари халқларнинг тобора қаттиқ қаршилигига дуч келмоқда. Социализм мамлакатларига келганда шуни айтиш кераккки, уларнинг позицияси равшандир: улар озодлик ва мустақиллик учун курашувчиларнинг содиқ дўстлари бўлиб келдилар ва шундай бўлиб қолаверадилар.

Қаҳрамон Вьетнам халқига ёрдам бериш, араб халқларининг Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш учун. Яқин Шарқда тинчликни тиклаш учун олиб бораётган ҳаққоний курашини қўллаб-қувватлаш — буларнинг ҳаммасини биз, коммунистлар, социалистик дунё вакиллари революцион эътиқодимизнинг бевосита оқибати, тинчлик ва халқлар ўртасидаги дўстликнинг олижаноб идеалларига чуқур садоқатимизнинг натижаси, деб биламиз. Бу — ташқи сиёсат соҳасидаги ленинча йўлдир ва биз бу йўлга қаттиқ амал қиламиз.

Империализм қўлидан кетган тарихий ташаббусини қайтариб олишдан ожиздир. Империализм ҳозирги дунёнинг тараққиётини ҳеч қачон орқага буриб юбора олмайди. Коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгашининг ана шу хулосаси жуда тўғри бўлиб, тарихнинг бориши билан тасдиқланмоқда. Биз келажакка зўр умид билан қараймиз ва марксчи-ленинчи партиялар раҳбарлигидаги социалистик мамлакатларнинг халқлари ўзларининг шонли йўлларида янгидан-янги катта ғалабаларга эришадилар, уларнинг қардошларча ҳамкорлиги эса тинчлик ва бутун инсониятнинг тараққиёти йўлида доим кенгая боради, деб ишонамиз.

Барча меҳнаткашларнинг байрами — Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллиги арафасида биз, коммунистлар улуғ Ленин ишларининг муваффақиятлари тўғрисида ифтихор билан гапирамиз. Давримиздаги барча энг муҳим революцион воқеалар Ленин номи билан, унинг ғоялари билан чамбарчас боғланган. Ленин ишининг тантанаси комил ишонч билан Ленин йўлидан бораётган венгер халқининг бугунги улкан байрамида ҳам ёрқин ифода этилди.

Ҳурматли ўртоқлар, азиз дўстларимиз, шу тантанали йиғилишда унча катта бўлмаган совғамизни — Владимир Ильич Ленин портретини сизларга топширишни истар эдик. Бу портретни машҳур совет рассоми Васильев ишлаган. Владимир Ильич ярим аср илгари Венгрия Совет Республикасига, Совет Россиясидан кейин эски дунёни ағдариб ташлашга отланган венгер ишчиларига табрик сўзлари билан мурожаат қилган эди. Владимир Ильичнинг ана шу сўзлари ярим асрдан кейин ҳозирги кунда ҳам аввалдагидек актуал даъват бўлиб жаранглаётганлигига аминмиз. Ленин образи ҳар бир совет кишисига, ер юзидаги барча миллатларнинг меҳнат аҳлига яқин ва азиздир. Ана шу улуғ образ мангу яшайди!

Азиз дўстлар. ривож топган социалистик жамият қурилишида янгидан-янги катта муваффақият ва ютуқларга эришувингизни яна бир марта исташга, Венгрия Халқ Республикасида яшовчи барча гражданларга бахт ва саодат тилашга ижозат бергайсиз.

Яшасин Венгриянинг мард ва меҳнатсевар халқи!

Яшасин Венгрия Халқ Республикасида социализм қурилишининг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Венгрия Социалистик ишчи партияси!

Қардош мамлакатларнинг социалистик интернационализмнинг мустаҳкам принципларига асосланган ҳамкорлиги мустаҳкамланиб, ривожланаверсин!

Совет ва венгер халқларининг бузилмас дўстлиги мангу яшнай берсин!

(Гулдурос қарсаклар остида ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг табрикномасини топширади. Мажлис қатнашчилари ўринларидан туриб гулдурос қарсак чаладилар).

ПАХТА—БЕДА—ГЎШТ

Бу комплекс фойдали. Уни тажриба тасдиқлаган, фан асослаган. Нега у жорий қилинмаяпти?

Ўзбекистондаги «Малик» совхози 1965 йили пахта-беда алмашлаб экишни тўла ўзлаштирди. ◆ Кейинги йилларда пахтанинг ҳосилдорлиги ошиб, гектар бошига илгариги 18 центнердан 29 центнерга, ялпи ҳосили эса илгариги 3,1 минг тоннадан 6,3 минг тоннага етди. ◆ Совхоз бедани олти-етти марта ўриб олиш йўли билан гектаридан чорва моллар учун кўп миқдорда оқсилга эга бўлган 175 центнергача беда пичани оляпти. ◆ Совхознинг қорамоллари туёғи кўпайиб, 700 бошдан 1750 бошга етди. 1969 йили давлатга совхознинг ўзида бўрдоқига боқиб етиштирилган 300 тоннадан кўпроқ гўшт сотилди.

Мол ташиладиган катта машина Бекобод гўшт комбинатига бўрдоқига боқилган буқаларнинг навбатдаги туркумини олиб келди. Тарозида тортилганда ҳар бир молнинг тирик вазни ўрта ҳисобда 590 килограммдан иборатлиги маълум бўлди. «Малик» совхозининг бригадири Сурмат Маҳмудов квитанцияни олар экан, бир ҳафтадан кейин бригадир Павел Прусс молларнинг яна бир туркумини олиб келади, деди. Худди шундай қилинди. Пруссинг бригадасидаги букалар янада кўпроқ тош босди — ҳар бирининг тирик вазни 613 килограммга тўғри келди.

Совхознинг чорвачилик фермаларидан гўшт комбинатига, сут заводига, тайёрлов базаларига борадиган йўллар бор. Хўжалик айни бир вақтда ўзининг асосий иши — пахтачилик билан муваффақиятли шуғулланган ҳолда, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни йил сайин кўпайтирмоқда. Бу тармоқни усталик билан уйғунлаштириш ҳозирги вақтда суғориладиган зонадаги барча хўжаликларнинг энг муҳим вазифаси ҳисобланади ва шу туфайли «Малик» совхозининг тажрибаси катта амалий аҳамиятга эга. Бу тажрибанинг муҳимлиги ишлаб чиқариш умумий маданияти ва хўжалик экономикасининг тўхтовсиз ўсиб бораётганлиги билан таъкидланади.

«Малик» совхозининг тупроқ-иқлим шароити у қадар яхши эмас. Совхознинг экин майдонлари Мирзачўлнинг тупроги кучли шўрланган зонасида жойлашган. Таркибида кўп миқдорда зарарли тузлар бўлган сизот сувлар ернинг юзасига яқин жойлашган, тупроқ ўзининг механик составн жиҳатидан асосан оғир, лойсимон. Шу сабабли бу ерда зовурлар бўлмаса ва тупроқнинг шўри ҳар йили ювилмаса ҳатто ўрта даражадаги ҳосилни ҳам олиб бўлмайди. Буларнинг ҳаммаси кўп куч-ғайрат сарфлаш, харажат қилишни талаб этади.

Совхоз коллективи, унинг мутахассислари ва новаторлар зонанинг мураккаб шароитига фан муваффақиятлари ҳамда илғор тажрибани қарши қўйдилар. Мамлакатнинг суғориладиган зонасидаги хўжаликлар ичида «Малик» совхози барча майдонга чигитни кенг қаторлаб экиш ва ғўзани кенг қаторлаб ўстириш системасини биринчи бўлиб ишлаб чиқди ва жорий қилди, пахта-беда алмашлаб экишни ўзлаштирди, ҳосилнинг 90-95 процентини қўл меҳнати сарфламасдан териб олиш имкониятини берувчи пахта теришнинг поток усулини ишлаб чиқди ва қўлланди. Совхоз қорамолларни интенсив боқиб семиртиришнинг маҳаллий шароитга мос келадиган усулини ишлаб чиқди ва амалга оширди, меҳнатга аккорд-мукофот ҳақ тўлашга ўтди.

Хўжаликнинг раҳбарлари ва мутахассислари — совхозда 14 йилдан буён ишлаш даврида бўлим агрономлигидан директорликкача бўлган йўлни босиб ўтган М. Е. Красильников, бош инженер Е. Н. Мальцев, бош зоотехник Т. Л. Сироткина, бош агроном А. М. Эргашев, партия комитетининг секретари У. П. Пирмонов, бўлим бошқарувчилари, бригадирлар бу масалаларнинг ҳаммасига муттасил эътибор берадилар.

Совхозда 3475 гектар ҳайдаб экин экиладиган суғориладиган ер ва 110 гектар боғ ҳамда токзорлар бор. Илгари пахта экин майдонларининг умумий структурасида энг кўп салмоққа эга эди. Бу ҳол тупроқнинг кучсизланишига, касалликлар ва ҳашаротларнинг кўпайишига, чорвачиликнинг ривожланишини секинлаштиришга олиб келди. Хўжалик 1953 йилдан бошлаб қўриқ ва партов ерларни ўзлаштиришга киришди. Ўтган 17 йил мобайнида қарийб 2000 гектар янги суғориладиган ерлар ўзлаштирилди ва қишлоқ хўжалик оборотига киритилди. Бу, экин майдонларининг структурасини нормаллаштириш, тўғри алмашлаб экишни ўзлаштириш, пахта ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришни таъминлаш имконини берди.

1965 йили ўзлаштирилган алмашлаб экиш пахта ва бошқа барча экинларнинг ҳосилдорлигига яхши таъсир кўрсатди, шунингдек ғўзанинг хавфли касаллиги бўлган вилтнинг йўлини асосли равишда тўсди. Агар илгарилари ҳар гектар ердан 18-22 центнер ўртасида пахта териб олинган бўлса, 1966 йилдан бошлаб хўжалик муттасил равишда гектаридан 27-29 центнердан ҳосил оляпти. Пахтанинг ялпи ҳосили эса кўпайиб, 1953 йилдаги 3,1 минг тоннадан 1969 йили 6,3 минг тоннага етди. Шу давр мобайнида бир центнер пахта етиштиришга сарфланадиган меҳнатнинг миқдори камайиб, 1953 йилдаги 5—5,9 киши-кундан 1969 йили 1,3—2 киши-кунига келди.

Алмашлаб экиладиган майдонларда бедапояларнинг кенгайтирилиши, пахтанинг ана шу ишончли йўлдоши ва энг қимматли озуқа экини ҳосилдорлигининг кўтарилиши тупроқнинг унумдорлигини оширишда актив роль ўйнади. Олтмишинчи йилларнинг бошида совхозда 500 гектарга яқин бедапоя бўлиб, бу умумий экин майдонининг 12 процентини ташкил қиларди. Кейинги уч йилдан буён хўжаликда 700 гектардан ортиқ майдонда беда ўстириляпти. Бу, экин майдонларининг структурасида 19 процентни ташкил этади.

Бироқ гап фақат майдоннинг миқдорида эмас. Маълумки, бедадан қанча кўп ҳосил олинса, у тупроқнинг ҳосилдорлигини шунча тез оширади ва ернинг мелиоратив ҳолатини шунча активроқ яхшилайди. 1960 йили ҳар гектар ердан 50 центнердан қуруқ беда пичани олинган бўлса, ҳозирги вақтда бу миқдор 105 центнерга етди. Беданинг ҳосилдорлиги тўхтовсиз ошиб борди. Уч йил (1964—1966 йиллар) мобайнида ҳар гектар бедапоядан 81,3 центнердан қуруқ беда пичани, 279 центнердан кўк озиқ олинди. Кейинги уч йил (1967—1969 йиллар) мобайнида эса ҳар гектар бедапоядан 101,1 центнердан қуруқ беда пичани ва 328,6 центнердан кўк озиқ олинди.

Беда алмашлаб экиш ротациясига биноан экилади. Бедачилик бригадалари уруғ сарфлашнинг оширилган нормасини қўлланган ва азотли ўғитлар билан озиқлантирган ҳолда экишнинг кесишган усулини қўлланиб, барқарор ҳосил олишга эришмоқдалар. Сулаймон Шокиров ва Даврон Тўйчиев бошлиқ бригадалар ҳар гектар ердан 140-175 центнердан беда пичани йиғиб олмоқдалар. Бу бригадаларда беда мавсум давомида 6-7 марта ўриляпти ва гектаридан 70-85 центнер озиқа бирлиги олиняпти. Бу, ана шундай майдонлардаги бир гектар беда 8-9 центнер гўшт ёки 54-68 центнер сут етиштириш имкониятини беряпти, демакдир.

Хўжалик беда уруғчилиги билан асосли равишда шуғулланяпти. Аляс Мамедов бошлиқ бригадада ҳар йили махсус уруғлик участкаси ажратилади. Ана шу участкадаги ҳосилни ўриш тўла механизациялаштирилган ва бу тадбир экинга ҳамда уруғлик етиштиришга қилинадиган меҳнат сарфини кескин камайтириш имконини беряпти.

Шундай қилиб, беда пахтачиликка ҳам, чорвачиликка ҳам бирдек саҳийлик билан хизмат қилмоқда. Аммо, беда совхознинг ўзида етиштирилаётган озиқларнинг ягона манбаи эмас. Яна совхозда силосбоп кўкпоя ва дон олиш учун маккажўхори ҳам етиштирилади. Маккажўхори яхшилаб текисланган ерларга экилади. Биринчи йили унумдор қатламдан деярли тўла маҳрум бўлган бу ерларнинг гектаридан агротехника тадбирларини мукаммал амалга ошириш йўли билан 300-350 центнердан силосбоп кўкпоя ва 30-32 центнердан маккажўхори дони олинади. Маккажўхори экилган ерда келгуси йилиёқ пахта етиштирилади. Шундай қилиб, хўжалик ҳар йили 6 минг тоннагача силосбоп кўкпоя ва 1000 тонна атрофида маккажўхори дони, арпа ва шоли олмоқда.

Фермалар яқинидаги участкада 40 гектар ер хашаки лавлаги экиш учун ажратилган. Кейинги уч йил мобайнида ҳар гектар ердан олинаётган хашаки лавлаги ҳосили 500 центнерга етмоқда. Хўжаликдаги янги барпо этилган боғларнинг қатор орасидан ошқовоқ экиш учун фойдаланилмоқда. Бултур 12 гектар ана шундай майдоннинг ҳар гектаридан 320 центнердан ширали озиқ олинди.

Озиқа базасининг ривожлантирилиши хўжаликда кейинги йилларда қора моллар туёғини кўпайтириб, 700 бошдан 1750 бошга етказиш имконини берди. Ҳар йили 1,1 миллион дона тухум ва юзлаб центнер парҳез гўшт етиштираётган янги паррандачилик фермаси ҳам ташкил этилган. Паррандачилик фермасининг каттагина инкубатори бор. Унда ҳар йили 250 мингта жўжа очирилиб, шундан 200 мингтаси қўшни колхозлар, совхозлар ва аҳолига сотилмоқда.

Совхоз қисқа вақт мобайнида сигирлар сонини икки баравар кўпайтирди. Ҳозирги вақтда фермада 580 бош сигир бор. Мана, бир неча йилдирки, ҳар бир сигирдан бир йилда ўрта ҳисобда 3400-3500 килограммдан сут соғиб олиняпти.

Совхозда гўштга топшириладиган чорва молларни боқиб семиртириш яхши йўлга қўйилган. Хўжаликнинг бош зоотехниги Татьяна Лукинична Сироткина ва чорвачилик фермаларининг бригадирлари ана шу муҳим жараён янги технологиясининг ташаббускорлари бўлдилар. Улар таққослаб тажриба ўтказиб, буқачаларни бичиш тажрибасидан воз кечдилар. Бир хилдаги рацион билан боқилганда бичилмаган буқачаларнинг ҳам тирик вазни тез ошди. Бўрдоқига боқиб семиртирилаётган чорва молларни яйловда боқиш усули боғлаб боқиш усули билан алмаштирилди. Чорва молларни семиртиришнинг интенсив, якунловчи даври иқлим шароити жиҳатидан Ўрта Осиёнинг энг қулай даври бўлган куз-қишда амалга оширилади. Бу даврда чорва моллар озиқани иштаҳа билан ейди ва улар тез семиради.

Гўштга топшириладиган ёш моллар 12-14 ойликкача бўлган даврда фермалар ёнидаги ҳайдаб юбориб боқиладиган майдончаларда ўз группаларида сақланади. Сўнгра улар семиртириладиган туркумларга тўпланади ва бостирма остида муттасил боғланган ҳолда сақланади. Бўрдоқига боқиб семиртиришнинг якунловчи даври 3-4 ойга чўзилади. Бу даврда чорва моллар таркибида беда, силос ва концентратлар бўлган озиқ билан боқилади. Тўрт йиллик маълумотларга қараганда, семиртиришнинг якунловчи даврида ҳар бош молнинг тирик вазни бир кеча-кундузда ўрта ҳисобда 1100 граммдан ошган. Молнинг тирик вазнини бир килограмм ошириш учун 8,5-9 озиқа бирлиги сарфланади.

Буларнинг ҳаммаси, шубҳасиз, давлатга топшириладиган гўштнинг миқдорини ва гўштга топшириш учун молни боқиб семиртиришдан кўриладиган фойдани кўпайтиришга ижобий таъсир қилди. 1962 йили совхоз давлатга 426 центнер мол гўшти сотган ва бундан 18.735 сўм зарар кўрган эди. 1969 йили давлатга 2402 центнер гўшт сотилди. Хўжалик бундан 90300 сўм фойда кўрди. Совхоз бултур мамлакатга ҳаммаси бўлиб 3 минг центнердан зиёд гўшт, шу жумладан 635 центнер парранда гўшти берди. Барча турдаги молларнинг тирик вазни эса 1969 йили 3462 центнер оширилди.

Хўжалик коллективининг жамоат чорвачилигини ривожлантиришга сарфлаётган куч-ғайрати яхши натижалар бермоқда. Ҳайдаладиган ерларнинг умуман бир гектари ҳисобига совхозда 18,1 центнер пахтадан ташқари, 1 центнер гўшт, 5,5 центнер сут, 3000 дона тухум етиштирилмоқда. Совхоз бу йил давлатга сотиладиган гўштнинг миқдорини бултургига нисбатан 400 центнер, сутнинг миқдорини 1000 центнер ва тухумнинг миқдорини 200 минг дона кўпайтиришни мўлжалламоқда. Қора моллар туёғи 100 бош ва товуқлар сони 5 мингта кўпайтирилади.

«Малик» совхози ва Ўзбекистондаги бошқа илғор хўжаликларнинг амалий тажрибаси чорвачиликни ривожлантириш ва озиқа базасини мустаҳкамлаш вазифаларини ҳал қилишда нишга яхши ёрдам бериши мумкин.

А. УЗИЛЕВСКИЙ,
«Сельская жизнь» мухбири.

Чирчиқ ўрмон-мелиоратив хўжалигининг ишчилари боғ-роғларни кенгайтиришда катта ишларни амалга оширишаяпти. Шофер Жалол Юнусов ҳам шулар жумласидандир. У ўз вазифасини доимо ортиғи билан бажармоқда. Суратда: ўртоқ Ж. Юнусов.

Н. Тўраев фотоси.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ЗАРАРКУНАНДАЛАРИГА ҚАРШИ КУРАШАЙЛИК

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

Мартда пахтазорларнинг атрофларида, турли хашак ва ўтлар орасида ва бошқа экинлар экиладиган майдонларда қишлоқ хўжалик зараркунандалари тез ҳаракатга кела бошлади. Айниқса, бу ҳолни бедапояларда, боғларда ҳамда узумзорларда кўриш мумкин. Шу кунларда ўргимчаккана, пахта шираси ва бошқа хил турли ширалар, трипислар ҳам тез ривожланмоқда. Айрим ҳолларда ўтларнинг ҳар тупига 63—75 процент зараркунанда ёпишганлиги, уларда 7—13 донадан тортиб то 55—105 донагача катта ва кичик ҳашаротнинг тухумлари борлиги аниқланди. Бу ўтган йилнинг шу кунига таққослангаида бир неча баробар кўпдир.

Ўтган йилга нисбатан, 15—20 кун илгари қишдан омон чиққан кўк қуртлар қўғирчоқ даврини тугаллади. Апрель ойининг биринчи ўн кунлигида уларнинг янги «авлод»лари пайдо бўлиши мумкин. Боғларда ҳам ўтган йилга нисбатан қишлоқ хўжалик зараркунандалари анча илгари тарқади. Олма қурти ҳамда барг шираси ёппасига кўпая бошлади. Мева каналари, қалқонсимон ва бошқа мева зараркунандалари ҳам шулар жумласидандир. Бундан ташқари, жуда кўп жойларда зарпечак борлиги аниқланмоқда.

Апрель-май ойларида эртаги сабзавот экинларида кўплаб касал тарқалиши, ғўзаларнинг илдиз чириш касаллиги, помидорларда стрик ва бошқа вирус касалликлари, узумзорларда кул касаллиги тарқалиши хавфи бор. Шунга ўхшаш бошоқли экинлар экиладиган майдонларда дон каналари ва Келес массивида чигирткалар ҳам кўплаб тарқалиши эҳтимолдан холи эмас.

Бу йил қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг бундай эрта кўпайиши экинлар ҳосилдорлигини кескин камайтириб юбориши ва кўплаб касаллантириши мумкин. Ана шуларнинг олдини олиш учун апрель ойининг бошлариданоқ уларни йўқотиш учун жиддий кураш бошлаш, бегона ўтларни йўқотиш учун шошилинч чоралар кўриш керак бўлади.

Пахта майдонлари, канал четлари, зовурлар ва бошқа далаларнинг атрофлари ҳамда пушталарини узоғи билан йигирма-йигирма бешинчи апрелгача зараркунандаларга қарши дастлабки профилактика ишларини тугаллаш лозим. Бунда бегона ўтларга қарши тўрт процентли нитрофен эритмаси ёки 10—12 процентли магний хлорат эритмаси сепилади.

Пахта майдонларидаги бегона ўтларга қарши курашиш учун которан ва прометрин гербицидлари ишлатилади. Ғўза майдонларига гербицидлар сепишдан олдин улардан қандай фойдаланиш тартиблари билан танишиб чиқиш керак.

Ердан чигитнинг нормал униб чиқишида, илдиз касалликларига учрамаслиги, кўк қурт ва бошқа ерда кўпаядиган зараркунандалардан нобуд бўлмаслиги учун экишдан олдин уруғликлар турли препаратлар билан ишланади.

Уруғлик чигитни зараркунандаларга қарши ишлашда ТМТД препарати ёки 12 процентли гексохлоран дустидан фойдаланилади. Бунда бир тонна туки олинган қуруқ чигитга 12 килограмм ТМТД препарати ҳамда 40 килограмм гексохлоран дусти ишлатилади. Агар хўжаликларда ТМТД препарати билан гаммакзомер гексохлоран аралашмасидан бўлса, бундай ҳолларда бир тонна чигит учун 12 килограмм ана шундай аралашма ишлатилади. Қўшимча 12 процентли гексохлоран дустидан ишлатмаслик керак.

Шира, трипис, ўргимчаккана билан зарарланган ғўза майдонларига 0,2 процентли рагор эмульсияси ёки антио препаратидан, булар бўлмаса 0,3 процентли карбофос эмульциясидан пуркалади. Ўртача ҳар гектар майдонга ана шундай препаратлардан 2—3 килограммдан ортиқ сепилмаслиги керак. Кўк қурт ва бошқа кемирувчи зараркунандаларга қарши эса 30 процентли ДДТ порошогидан 7 килограмм миқдорида сепилади. Агар айрим ғўза пайкалларида шира, ўргимчаккана ва кўк қурт борлиги аниқланса, бундай майдонларга рагор ёки антио препарати билан ДДТ аралаштириб ишлатилади. Экинларни зараркунандаларга қарши ишлашда ОТН сепиш аппарати бўлган тракторлардан фойдаланилади. Уларда 4—8 ва 8—16 қаторни бирйўла ишлайдиган штангалари бўлиши керак. Заҳарли химикатлар пуркалаётган вақтда уларнинг тут дарахтларига тегмаслиги учун керакли тўсиқ воситаларидан фойдаланилади.

Синтетик плёнкалар остида ўстирилаётган эртаги сабзавотлардан бодринг, карам каби экинларда зараркунандалар бўлса уларни плёнкалари олиниши билан химиявий дорилар билан ишлашни бошлаш лозим. Бунда рагор ёки антио препаратларини хлорофос билан унинг аралашмаси сувда эритилиб, сепилади. Ўртача бир гектар плёнка остидаги майдонга икки килограмм миқдорида рагор ёки антио препаратига 3 килограмм хлорофос препарати қўшиб ишлатилади. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашни бундай сабзавот майдонларида экинлар ҳосили йиғиштириб олинишидан 25—30 кун илгари, бодринг пайкалларида эса гуллашидан илгари тугаллаш лозим.

Помидор, гармдори, бақилажон кўчатларини очиқ майдонларга экишдан уч-тўрт кун илгари қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши химикатлар билан ишланади. Бундай вақтда рагор билан анабазин сульфат ёки кўк метилл аралашмасидан сувга аралаштирилиб пуркалади. (Ўртача 100 литр сувга 200 грамм рагор ва 50 грамм анабазин сульфат ёки 30 грамм кўкметилл препаратидан аралаштириш лозим).

Кўк қурт ва бошқа кемирувчи зараркунандаларга қарши сабзавот ҳамда полиз экинлари экилган майдонларда заҳарланган кунжарадан тайёрланган хўракларга 10 процентли ДДТ дусти (10 килограмм эланган кунжарага 1 килограмм ДДТ дусти аралаштирилади) ёки 0,3 процентли хлорофос препаратидан ҳар гектар майдонга ўртача 5—6 килограмм миқдорда сепилади.

Олма гуллаши тугалланиши билан боғларни зараркунандаларга қарши заҳарли химикатлар билан ишлашни ёппасига бошлаш лозим. Олмазорлардаги зараркунандаларга қарши курашишда 100 литр сувга 30 процентли ДДТ порошогидан 1,2 килограмм миқдорида, рагор ёки антио препаратидан 0,2 килограмм, тиовит препаратидан 0,3—0,4 килограмм, хлор-оксид мисидан 0,3—0,4 килограмм миқдорида аралаштирилиб тайёрланган суюқликдан пуркалади.

Ток гуллашидан 10—12 кун илгари оидиум (кул) касаллигига қарши 0,4 процентли тиовит препарати ёки майдаланган олтингугурт ва оҳак аралашмаси пуркалади.

Бошоқли экинлар майдонининг зарарланган қисми хлорофос аралашмаси билан ишланади. (Аралашма тайёрлашда бир килограмм хлорофос препарати 50 литр сув қўшилиб, бир гектар ерга сепилади).

Заҳарли химикатларни сепишни амалга ошираётган вақтда уларнинг тут дарахтларига ҳамда мевали ўсимликларга тушмаслиги учун техника хавфсизлиги қоидаларига тўла риоя қилиниши керак. Шундагина зараркунандаларга қарши курашни муваффақиятли ўтказиб, областимизнинг юбилей йилида барча қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олишга эришилади.

С. БОНДАРЕНКО,
ўсимликларни ҳимоя қилиш область станциясининг директори.

Б. ДУБРОВИН,
сигнализация ва прогноз станциясининг сектор бошлиғи.

РЕДАКЦИЯДАН

Ўзбекистон ССРдаги пахта етиштирувчи «Малик» совхозида пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилиш тажрибаси жуда катта давлат аҳамиятига эга. Бир вақтнинг ўзида ҳосилдорликни ошириш ва шу асосда пахтанинг ялпи ҳосилини кўпайтириш вазифаси, мустаҳкам озиқа базасини вужудга келтириш проблемаси ҳал қилинмоқда, совхознинг ўз озиқаси билан гўшт, сут ва бошқа хил чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришнинг жуда катта имконияти вужудга келмоқда.

Редакция пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилган илғор хўжаликларнинг тажрибаси ва унинг мамлакатдаги пахта етиштирувчи районлар қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги аҳамиятини изоҳлаб беришни сўраб олимларга мурожаат қилди. Мана, олимларнинг фикри:

— Сирдарёдаги «Малик», Намангандаги «Қизил Равот» совхозлари, Андижон областидаги Куйбишев номли, Наманган областидаги Ленин номли, Тошкент областидаги «Политотдел» колхозлари ва мамлакатдаги пахта етиштирувчи бошқа районларнинг тажрибаси тўғри алмашлаб экиш деҳқончилик маданиятини тўхтовсиз юксалтириш ва чорвачиликни ривожлантириш соҳасида ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканлигини тасдиқлайди.

Суғориладиган зона шароитида алмашлаб экиш тупроқнинг унумдорлигини муттасил яхшилаб бориш, ғўзанинг жиддий касаллиги бўлган вилтга қарши кураш, пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини ошириш, шунингдек чорвачилик учун мустаҳкам озиқа базасини вужудга келтириш проблемаларини ҳал қилади.

Алмашлаб экиш суғориладиган зонадаги хўжаликларда фақат асосий тармоқ бўлган пахтачиликнигина эмас, балки бир-бири билан ўзаро боғланган бошқа тармоқларни ҳам ҳар тарафлама юксалтириш манфаатларига хизмат қилади.

Ўрта Осиё республикалари хўжаликларининг кўп йиллик тажрибаси шуни очиқ-ойдин кўрсатмоқдаки, фақат пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилган колхоз ва совхозларда суғориладиган ҳар бир гектар ер ҳисобига етиштирилаётган пахта, шоли, сабзавот ва чорвачилик маҳсулотларининг миқдори бир ерга муттасил пахта экиб келинаётган хўжаликлардагига нисбатан анча кўп. Масалан, «Малик» совхозида, юқоридаги мақолада кўрсатилганидек, барча суғориладиган ерларнинг ҳар гектари ҳисобига ўрта ҳисобда 18,1 центнердан пахта, бир центнер гўшт, 5,5 центнер сут, уч минг дона тухум олинмоқда. Алмашлаб экиш жорий қилингандан кейин фақат пахта етиштириш учун ажратилган майдонларнинг гектаридан ўрта ҳисобда 27-29 центнердан пахта олиняпти.

Ҳозирги вақтда бошқа Ўрта Осиё республикаларидаги каби Ўзбекистонда ҳам пахтанинг асосий йўлдоши бўлган беда майдони кенгайтирилмоқда. Беда пахтанинг ҳақиқий ишончли йўлдоши ҳисобланади. Машҳур совет олими Д. Н. Прянишниковнинг юз минг гектар майдондаги беда тупроқда энг йирик азот ўғитлари комбинати қанча азот берса, худди шунча миқдорда азот қолдиради, деган гапини эслатиш мумкин.

Фан ва тажриба шу нарсани қатъият билан исботлаганки, беда ғўза вилтига қарши курашнинг энг таъсирли ва ишончли воситаларидан бири ҳисобланади. Маълумки, кейинги йилларда вилт анча кенг тарқалди ва ҳосилга катта зарар етказмоқда. Шу сабабли пахта-беда алмашлаб экишни бундан кейин тобора активроқ жорий этиш суғориладиган деҳқончилик зонасидаги энг зарур вазифа ҳисобланади.

Шу билан бир қаторда, бедапояларни ана шу экиндан мўл ҳосил олишни таъминлайдиган даражада яхши парвариш қилинсагина бедадан деҳқончилик учун ҳам, чорвачилик учун ҳам энг кўп фойда кўриш мумкинлигини муттасил эсда тутиш керак. «Малик», «Чиноз», «Қизил Равот» ва бошқа хўжаликлардаги беда ҳосилини (ана шу хўжаликларда гектаридан 100-120 центнердан беда пичани олинмоқда) Ўрта Осиё республикалари далаларидан олинаётган (гектаридан олинаётган беда пичанининг миқдори 50-60 центнердан ошмайди) ўртача беда ҳосили билан солиштирганимизда, пахта ҳосилдорлигини ошириш ва таркибида жуда кўп миқдорда оқсил мавжуд бўлган озиқа етиштиришни кўпайтиришнинг жуда катта резервидан ҳали фойдаланилмаётганлигини кўрамиз.

Бу ерда яна шуни таъкидлашни истардикки, беданинг ёлғиз ўзини экишни уни дон экинларига ва айниқса маккажўхорига аралаштириб экиш билан бирга қўшиб олиб бориш керак. Тажриба ўтказувчи муассасалар ва ишлаб чиқариш тажрибасининг кўп сонли маълумотлари шуни кўрсатадики, бедани маккажўхорига аралаштириб экиш суғориладиган майдонларнинг гектаридан олинадиган озиқа миқдорини беданинг ёлғиз ўзини эккандагига қараганда икки-уч баравар кўпайтириш имконини беради.

Шундай қилиб, мамлакатдаги барча пахта етиштирувчи хўжаликларда алмашлаб экишни тезроқ жорий этиш ва ўзлаштиришга бутун куч билан киришиш — кечиктириб бўлмайдиган вазифадир. Бу — пахта, шоли, сабзавот, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтиришнинг тўғри йўлидир.

Н. М. МАННОНОВ — Ленин орденли Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институтининг директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби; П. Н. БЕСЕДИН — институт директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби.

* * *

Бошқа олимлар ҳам кўпчилик колхоз ва совхозларда илмий жиҳатдан асосланган алмашлаб экишнинг йўқлиги ҳозирги вақтда пахтачиликни ривожлантиришнинг асосий тўсиғи бўлиб қолди, демоқдалар. Жумладан, В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг сўнгги йиллик сессиясида шу ҳақда гап борди. Академик И. С. Рабочевнинг айтишича, алмашлаб экишнинг йўқлиги фақат умуман тупроқнинг унумдорлигини камайтиришга, ўғитлар ва сувнинг таъсирини озайтиришга олиб келибгина қолмай, балки касаллик натижасида энг оддий ҳисоб-китобларга қараганда, биз кейинги йилларда ҳар йили янгидан ўзлаштирилган барча суғориладиган ерлар қанча пахта берса, худди шунча пахтани йўқотмоқдамиз.

Пахта-беда алмашлаб экиш касалликларни, шу жумладан вилтни ҳам кескин камайтириш имконини беради. Вилт айниқса бултур катта зарар етказди. Текширишлар шуни кўрсатдики, айрим районларда барча майдондаги ғўза ёппасига вилт билан касалланди.

Шуни айтиш керакки, В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси пахтачилик соҳасидаги текширишларни етарли даражада активлик билан кучайтирмади, илмий жиҳатдан аллақачон асосланган пахта-беда алмашлаб экиш ва у билан боғлиқ бўлган бутун агротехника комплексини кам пропаганда қилди ва ишлаб чиқаришга жорий этишни тезлаштирмади.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги бу муҳим давлат аҳамиятига эга бўлган масалани ҳал этиш учун етарли иш қилмаяпти.

Пахта-беда алмашлаб экишнинг фойдасини илғор хўжаликларнинг кўп сонли тажрибаси исботлаган, илмий текшириш муассасаларининг маълумотлари асослаган. Шундай экан, уни ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш нега чўзилмоқда?

(«Сельская жизнь» 1970 йил, 28 март).

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

Пойтахтимиз эстрада шинавандалари қардош поляк биродарларимиз гастролларини катта қизиқиш билан томоша қилишмоқда.

Суратда: Рена Рольска (юқорида). Мариан Ионкайтас ҳамда Станислава Ковальчик.

В. Терехов ва Я. Назировска фотолари.

„ЛЕНИН УЧҚУНИ“ 40 ЁШДА

Бугун республика жамоатчилиги Ўзбекистон пионер ва ўқувчиларининг газетаси — «Ленин учқуни» биринчи сони чиққанига 40 йил тўлганини кенг нишонлайди.

«Ленин учқуни»нинг биринчи сони 1929 йилнинг 1 августида Самарқандда уч минг нусхада нашр қилинган эди. Ватанимиз тарихида муҳим роль ўйнаган 20—30 йиллар фақат халқ хўжалигини социалистик асосда қайта қуришга томон бурилиш ва социализм қурилиши авж олиб кетган йиллар бўлиб қолмай, маданий революция сари ҳам дадил қадам ташланган давр эди. Бу давр Ўрта Осиё халқлари, жумладан, ўзбек халқи ҳаётида муҳим роль ўйнади. Бу ишларда «... фақат, коллектив пропагандистгина бўлмай, балки коллектив агитатор ҳам бўлган» вақтли матбуотнинг роли катта бўлди. «Ленин учқуни» ҳам ўша пайтда «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока», «Ёш ленинчи», «Комсомолец Ўзбекистана» газеталари сафидан ўрин олиб, бевосита уларнинг ёрдами остида иш олиб борди. Ҳа, республикамизнинг биринчи президенти Йўлдош ота Охунбобоев таъбири билан айтганда, соғлом курашчилар учун кураш учқуни бўлган «Ленин учқуни» кейинги йилларда ҳам ўз шиорига содиқ бўлиб қолди.

Агар газетанинг қирқ йил ичида чиққан барча саҳифаларини бир ерга тўпласак, 16 минг бетлик катта китоб бўлади. Бу саҳифалардаги сатрлар шунчаки ҳаётни кузатиш натижаси эмас. Улар пионерлар ҳаётида актив иштирок этиш, уларни янги-янги ажойиб ишларга жалб этиш жараёнида ёзилган.

... 1930 ЙИЛ. Ўзбекистон пионерлари «Пионер эшелони» ташкил қилиш учун ёппасига пахта теримига чиқдилар. Бу эшелон Ленинград ва Иваново-Вознесенск шаҳри тўқувчиларига дўстлик рамзи сифатида жўнатилиши керак эди. Пионерларни бу ишга ундаган «Ленин учқуни» бўлди.

... 1932 ЙИЛ. Август ойида газета саводсизликка қарши, умумий мажбурий бошланғич таълим учун курашга чақирди. Газета болаларни халқ маорифи органларига ёрдам беришга, ўқиши керак бўлган барча ёшларни рўйхатга олишга, аҳоли ўртасида китоб тарқатиш ишларига жалб қилди. Катта ёшдаги пионерлар қисқа вақт ичида республикада эллик минг ўсмир ва етмиш минг катта ёшли кишиларга савод ўргатдилар.

... 1934 ЙИЛ. «Ленин учқуни» пионерларнинг ипак қурти боқишда катталарга ёрдам беришини кенг тарғиб қилди.

«Ленин учқуни» ўзбек ўқувчиларининг мактаб ва уйдаги жонажон, қадрдон дўсти бўлиб қолди. Газета ўз ўқувчиларига қийин масалаларни тушунтирар, маслаҳатлар берарди, зарур бўлиб қолса, танқид ҳам қиларди. Унинг саҳифалари орқали донгдор пахтакорлар, олимлар, ишчилар, ўқитувчилар, стахановчи зарбдорлар, болалар билан суҳбатлашардилар. Шу билан бирга газета болаларнинг ҳуқуқларини дадиллик билан ҳимоя ҳам қилди. Бу ишларни газета саҳифаларида ёритиш ва амалга оширишда шубҳасиз, редакция ходимларининг, жумладан, Йўлдош Шамшаров, Умар Хўжаев, Ваҳоб Рўзиматов, Ҳаким Назир, Санжар Тилла, Асом Исҳоқов, Тўлаган Соатов, Зиё Аминов, Зифо Шамсуддинова, Аъзам Мирбобоевларнинг хизмати катта бўлди.

Улуғ Ватан уруши бошланиши туфайли «Ленин учқуни»ни нашр қилиш вақтинча тўхтатилди. Редакция ходимлари қўлга ҳам милтиқ, ҳам қалам олиб фронтга жўнадилар. Жасур қиз — Зифо Шамсутдинова она-Ватан йўлида жонини фидо қилди.

1946 ЙИЛ 1 июлдан бошлаб, «Ленин учқуни» яна қайта нашр қилина бошланди. Бу — Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг болалар ҳақидаги ленинча ғамхўрлигининг яна бир ёрқин тимсоли эди.

Маълумки, болаларни тарбиялаш масаласи мураккаб жараён бўлиб, унинг жуда кўп қирралари ва қисмлари бор. Масалан, болаларни ўқитишнинг ўзи тарбиянинг бир бўлаги бўлса, яхши ўқишга қизиқтириш эса унинг иккинчи бир қиррасини ташкил этади. Урушдан олдин саводсизликни тугатиш ишига муносиб ҳисса қўшган «Ленин учқуни» энди болаларни яхши ва аъло ўқишга, оталар ишини муносиб давом эттиришга ундади.

1957 ЙИЛ редакция ташаббуси билан яна «Пионер эшелони» ҳақидаги масала кўтарилди. Шу йил «Пионер эшелони» учун ўқувчилар терган «оқ олтин» Ленинград шаҳрига юборилди.

1956 ЙИЛ «Ленин учқуни» бувайдалик ёш пиллачиларнинг ташаббусини эълон қилди. Республикада ёш пиллачилар ҳаракати бошланди.

Жисмоний тарбия — коммунистик тарбиянинг таркибий қисмидир. Шунинг учун, газета спорт ишига жиддий аҳамият бермоқда. Газета саҳифаларида спорт ҳақида турли жанрдаги материаллар ёритиш билан бирга, болалар ўртасида спорт турларини кенг оммалаштиришда катта ишлар қилмоқда. Редакция республиканинг турли шаҳарларида енгил атлетика эстафеталари, болалар кўча футбол командалари ўртасида мусобақалар, пионер дружиналарининг биринчилиги учун стол тенниси бўйича турнирлар, шахмат конкурслари ўтказади.

1970 ЙИЛ. Совет халқи, бутун прогрессив инсоният катта воқеа арафасида турибди. Яна бир неча кундан кейин буюк В. И. Лениннинг 100 йиллик юбилейи нишонланади. Бу шонли санага ҳамма қатори, ўзбек болалари ҳам муносиб тайёргарлик кўрдилар. Болалар тайёргарлик давомида Ильич ва унинг сафдошларининг ҳаёти ва революцион фаолиятини ўргандилар. Совет ҳокимияти учун курашган кишиларнинг, Ленин ғояларини амалга ошириш, мамлакатимизда коммунизм қуриш учун курашаётган кишиларнинг ҳаётини ўргандилар. Газета эса ўз саҳифаларида бу ишда болаларга ёрдам берадиган мақолаларни мунтазам суратда ёритиб келди.

Мактаблардаги В. И. Ленин музейлари ва бурчаклари ҳақидаги, Пионерларнинг «Ленин васиятларига содиқмиз» Бутуниттифоқ экспедициясидаги ишлари тўғрисидаги «Чукотка» операцияси», «Оқ олтин» операцияси», «Ильичга яшил ёдгорлик» операцияси» каби романтик номлар остида олиб борилган ишлар ҳақидаги материалларни ҳам ўқувчилар қизғин кутиб олишди. Газета «Ленин учқуни»нинг ленинчи дарси»ни системали олиб бормоқда.

Хуллас, «Ленин учқуни» 40 йилдан бери ёш ленинчиларнинг жуда катта армиясини партиянинг, халқнинг содиқ фарзандлари бўлиб ўсишларида ўз муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда. «Ленин учқуни»нинг собиқ газетхонлари ҳозир коммунизм қурилишининг ҳамма соҳаларида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Пахтадан мўл ҳосил етиштирмоқда, янги ерлар очмоқда, фан соҳасида янгиликлар кашф қилиб, Ватанимиз чегараларини сергаклик билан қўриқламоқдалар.

Қирқ ёшга кирган «Ленин учқуни» газета редакцияси коллективи ўзининг бутун куч, билим ва тажрибасини ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш ишига янада кўпроқ ҳисса қўшишга сафарбар этади.

Э. ХЎЖАЕВ,
«Ленин учқуни» газета редакциясининг масъул секретари.

Суратда: «Ленин учқуни» редакцияси коллективи газетанинг навбатдаги сони макетини муҳокама қилмоқда.

Р. Альбеков фотоси.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатувлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — **Телеянгиликлар.** 18.15 — **«Винни-пух»** (болалар учун мультфильм). 18.55 — **«Яков Свердлов»** (бадиий фильм). 20.05 — **Кўрсатувлар программаси ва реклама.**

Ўзбек тилида: 20.15 — **Телеянгиликлар.** 20.30 — **Шеърият мухлисларига. Уйғун шеърлари.** 20.40 — **«Суръат ва сифат»** (пахтакорлар учун кўрсатув). 20.55 — **Ўзбекистон радиоси ва телевидениеси оркестри ва солистларининг концерти.** 21.35 — **Бугун — Жаҳон соғлиқ-саломатлик куни.** 21.50 — **«Олтинчи июль»** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ
УҚУВ КУРСАТУВЛАРИ ПРОГРАММАСИ

Рус тилида: 12.00 — **Уқув фильм.** 12.20 — **Адабиёт,** 9-синф. **«Ленин ва Горький»** (ўзбек тилида). 18.00 — **Эстетика асослари бўйича факультатив курс.** 9—10-синф **«Санъатда мазмун ва шакл».** 18.50 — **Уқув процессини илмий ташкил этиш.**

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — **Классик куйлардан концерт.** 20.40 **Буюк ғалабанинг 25 йиллиги олдидан. «Мангулик саҳифалари»** (телефильм).

Рус тилида: 21.00 — **«Волжанка»** (Фильм-концерт). 21.30 — **Любовь Яровая»** (фильм-спектакль. 1-серия).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 7/IV да **Лайли ва Мажнун,** 8/IV да **Марварид қидирувчилар,** 9/IV да **Спартак.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТИДА — 8/IV да **Олтинчи июль,** 9/IV да **Олтин девор.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 8/IV да **Ажаб савдолар,** 9/IV да **Бахт тўйи,** 10/IV да **Уғил уйлантириш.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 7, 8/IV да **Учинчи орзу,** 9/IV да **Освенцим жаллодлари,** 10/IV да **Баҳс.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«СУВДАГИ ЖОЗИБАЛАР» АТТРАКЦИОНИНИНГ ХАЙРЛАШУВ ГАСТРОЛЛАРИ.**

КИНО

«Олтин қўлқоп» соҳиблари (2 серия) — «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим ва кеч 8 яримда). «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 3 кеч 8 да), НАВОИЙ НОМЛИ (эрталаб соат 10 да).

Саҳро қуёши — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11.30, кундуз 1.15, 3.15 минутларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч 6 да).

Сир очилди — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Хавфли гастроллар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кеч 6 да).

Адам ва Хева — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Николай Сличенко — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 8, 10 да).

Утган кунлар — НАВОИЙ номли (кундуз соат 3 да).

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ

ЎҚУВ КОМБИНАТИ

«Фотореклама» комбинати учун фото мутахассислари тайёрлаш бўйича

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ ДАВОМ ЭТТИРАДИ

Уқув комбинати: очиқ ҳавода ва павильонда сурат олувчи фотографлар, фотолаборантлар, ретушёрлар, фотосуратларни рангли қайта ишлаш бўйича лаборантлар тайёрлайди.

Уқиш муддати — 9 ой.

Ойига 25 сўм стипендия берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ҳамза кўчаси, 3 тупик.

МАДАНИЯТ УНИВЕРСИТЕТИДА

Тошкент Давлат чет тиллар педагогика институти қошидаги Маданият университетининг навбатдаги машғулоти «Ленин мангу яшайди» шиори остида ўтди. У Муқимий номидаги Ўзбек Давлат музикали драма театри биносида ўтказилди.

Йиғилишда СССР халқ артистлари, Давлат ва Ҳамза мукофотлари лауреати Р. Ҳамроев ва Лутфихоним Саримсоқова, драматург Ёнғин Мирзо, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Б. Ихтиёров, Р. Шокиров, артист Ҳ. Шарипов ва бошқалар иштирок этдилар.

Университет ректори, педагогика фанлари кандидати, доцент Р. Назарова кириш нутқида институт коллективи В. И. Лениннинг 100 йиллик тўйини муносиб кутиб олиш учун курашда актив қатнашиб, ўқиш ва ўқитишда, таълим ва тарбия ишларида юқори кўрсаткичларга эришаётгани, Ўзбекистонда ленинча миллий сиёсатнинг, В. И. Ленин ғояларининг улуғвор ғалабаси ҳақида тўхтаб ўтди.

Шундан сўнг Р. Ҳамроев «Образ яратишда актёрнинг роли», Лутфихоним Саримсоқова эса «Ўзбек театри санъатининг ривожланиши» деган темада мароқли доклад қилди. лар. Р. Ҳамроев театр коллективи В.И. Ленин юбилейига катта тайёргарлик кўраётганлиги, яқин кунлар ичида А. Қодирийнинг «Меҳробдан чаён», С. Абдулланинг «Менинг жаннатим», Ғ. Зафарийнинг «Ҳалима» асарларини намойиш этиши ҳақида гапирди.

Театр коллективини институт студентлари номидан немис тили факультетининг 2-курс студенти Ш. Жўраева табриклади.

Йиғилиш охирида Ёнғин Мирзонинг «Бахт тўйи» драмаси премьераси кўрсатилди. Спектаклда театрнинг етакчи артистлари иштирок этдилар.

А. МАМАТОВ.

МУХБИРЛАР ЙИҒИЛИШИ

Совет кишиларининг қаҳрамонона меҳнатларини кўрсатиш ва халқ хўжалиги соҳасида эришилаётган ютуқлардан оммани хабардор қилиб туришда қишлоқ мухбирларининг роли каттадир.

Янгийўл райони мухбирлари бу борада айниқса активлик кўрсатмоқдалар. Район мухбирлари йиғилишида доклад қилган «Янгийўл» газетасининг редактори З. Қуртнезиров ҳам буни алоҳида таъкидлади.

Редакция шу йилнинг ўтган уч ойи мобайнида штатсиз активлардан 800 га яқин хат ва хабар олди. Уларнинг деярли кўпчилиги матбуотда эълон қилинди.

Йиғилишда, шунингдек «Янгийўл» газетаси ходимларидан З. Ҳайдарова, М. Пейсенов, Э. Эрназаров ўртоқлар ҳам сўзга чиқиб қишлоқ мухбирлари билан ишлаш соҳасидаги тажрибаларини гапириб бердилар.

Музокарада сўзга чиққан кекса мухбир В. Бобохонов, И. Ўринбоев, Ш. Солиева, Б. Абдураимов, А. Худоёров, В. Мамадалиев ўртоқлар қишлоқ мухбирларининг вазифаси, газетани ўқимишли ва оммавий қилиб чиқариш хусусидаги ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар.

СПОРТ

ВАТАНДОШЛАРИМИЗ ҒОЛИБ

Югославия пойтахтида шахмат бўйича СССР терма командаси билан жаҳоннинг энг кучли шахматчилари ўртасидаги мусобақа тугади. Бетоблиги сабабли биринчи тахтада ўйнаётган Спасский тўртинчи турда қатнаша олмади. Унинг ўрнида Ларсенга қарши гроссмейстер Л. Штейн ўйнади. Аммо партия ўрталарида у хатоликка йўл қўйиб, мағлубиятга учради.

Лекин шунга қарамай, ватандошларимиз 20,5:19,5 ҳисобида ғолиб чиқдилар

ФИНАЛЧИЛАР АНИҚЛАНДИ

Марказий «Пахтакор» стадиони шахмат-шашка клубида эркаклар ўртасида Касаба Союзлари IV Бутуниттифоқ шахмат турнири тугади. Шартга биноан тўрт киши финалга чиқиши лозим эди. Бирнеча кун давом этган мусобақалардан сўнг СССР спорт мастери Р. Пельц (Одесса), В. Воронов (Самарқанд), А. Шведчиков (Доғистон) ҳамда Г. Устиновлар (Фрунзе) финал мусобақаларида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

ЧИРЧИҚ СПОРТЧИСИ — СССР СПОРТ МАСТЕРИ

Куйбишев шаҳрида 64 ва 100 катакли шашка бўйича Қуролли кучларнинг шахсий-команда биринчилик мусобақалари бўлиб ўтди. Тошкент округи терма командаси жаъми 16 очко тўплаб, ўнинчи ўринни эгаллади.

Аммо чирчиқлик ёш шахматчи Е. Львов ажойиб натижага эришди. Жаҳон чемпиони А. Андрейко, гроссмейстерлар Н. Абацнев (Москва), В. Габриелян (Боку), халқаро мастерлар М. Карлов (Одесса) ва бошқалар билан куч синашган республикамиз вакили 10 имкониятдан олти очко олиб, тўртинчи ўринни эгаллади. Жаҳон чемпиони Андрис Андрейко билан бўлган учрашувда Е. Львов фахрли дурангга эришди. Мусобақа натижаларига кўра у СССР спорт мастери нормативини бажарди.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР — ОДАМЛАР — ВОҚЕАЛАР

БРАТИСЛАВАДАГИ ТАНТАНАЛАР

БРАТИСЛАВА, 6 апрель. (ТАСС). Словакия пойтахти Совет Армияси томонидан озод қилинганлигининг 25 йиллиги муносабати билан Братиславада бўлиб ўтган оммавий митингда нутқ сўзлаган Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари В. Биляк бундай деди: КПСС, совет халқи ва шонли Совет Армияси Братиславагагина эмас, бугун ватанимизга ҳам озодлик келтирганлиги учун биз чин кўнгилдан уларга тасанно деб, миннатдорчилик изҳор этамиз. Бу сўзлар давомли қарсаклар билан кутиб олинди.

Митингда Братислава завод ва фабрикаларининг вакиллари, Чехословакиядаги бошқа шаҳарлар ва областларнинг намояндалари, Киев ва Краков шаҳарларининг делегациялари, Братиславани озод қилишда қатнашган совет уруш ветеранлари қатнашдилар.

В. Биляк мамлакатдаги аҳвол ҳақида гапириб, Чехословакия Компартияси ўзининг ғоявий ва ташкилий бирлигини марксизм-ленинизм принциплари негизида мустаҳкамлашга, мамлакатни унинг ижтимоий турмушини сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан жипслаштиришга ҳаракат қилаётганлигини айтди.

Митинг қатнашчилари совет халқига миннатдорчилик билдирилган мактуб қабул қилдилар.

АСТУРИЯДА ЗАБАСТОВКА

ПАРИЖ. 6 апрель. (ТАСС). Матбуот хабарларига кўра, Астурия (Испания), кўмир ҳавзасининг шахтерлари 48 соатлик забастовка ўтказдилар. Забастовкада 5 минг киши қатнашди. Корхона эгалари меҳнат хавфсизлигининг зарур шартларини таъминламаётганликларига қарши норозилик юзасидан ана шу забастовка эълон қилинган эди.

Астурия шахталарида хавфсизлик техникаси қоидалари бузилганлиги натижасида кейинги вақтларда кўпгина шахтёрлар ҳалок бўлди.

ЕР ЮЗИ АҲОЛИСИНИНГ КЎПАЙИШИ

ВАШИНГТОН, 6 апрель. (ТАСС). Аҳолига доир масалалар билан шуғулланувчи ва Вашингтонда турувчи справка бюросининг маълумотларига қараганда, ер юзининг аҳолиси фақат бир ҳафта мобайнида 1 миллион 400 минг киши кўпаймоқда.

Бюро дунё аҳолиси ҳозир ўрта ҳисобда йилига тахминан 2 процент кўпайиб бораётганлигини таъкидлайди. Бу ўсиш суръатлари инсониятнинг бутун тарихи мобайнидаги энг юксак суръатлардир.

Бюронинг ҳисоб-китобларига кўра, 1970 йилда планетамиз аҳолиси 72 миллион 600 минг киши кўпаяди.

ЖАНГОВАР ЙИЛ ЯКУНИ

ҚОҲИРА, 6 апрель. (ТАСС). Араб партизанлари Исроил қўшинлари оккупация қилиб олган араб территорияларидан 1969 йилнинг 4 апрелидан 1970 йилнинг 3 апрелига қадар 5.062 та операция ўтказдилар. Шу операциялар даврида улар Исроил солдат ва офицерларидан 2.692 кишини қириб ташладилар, 24 та самолётни уриб туширдилар, 58 та танк ва 1973 та турли машинани сафдан чиқардилар ёки шикастлантирдилар. Шу вақт ичида партизанлар ракета отиладиган 6 та майдончани яксон қилдилар, ракета ортилган юк автомашинани портлатиб юбордилар.

Партизанлар томонидан 151 киши ўлди ва 210 киши жароҳатланди. Фаластин Бирлашган қўмондонлиги вакилининг МЕН агентлиги тарқатган баёнотида шу маълумотлар айтилган. Аввалги йилга нисбатан операциялар миқдори кўпайган, партизанларнинг ҳаракат доираси эса араблардан босиб олинган ҳамма ерларга ёйилган, деб таъкидланади баёнотда.

Куба Қишлоқ хўжалиги аъзолари бу йил 10 миллион тонна шакар етиштириш мажбуриятини олишган. Шакар қамиш плантацияларида профессионал мачетеролар билан бирга ўн минглаб кўнгиллилар меҳнат қилмоқда. Суратда: Гавана провинциясидаги плантацияларда ўзаро мусобақада ғолиб чиққан бригада аъзоларини кўриб турибсиз.

А. Иванников фотоси (ТАСС фотохроникаси).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, „Правда Востока“ кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 336495, Редактор ўринбосарлари — В35885, В36232, Масъул секретарь — В34808, Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936, Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786, Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари — В35811, Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761, Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048, Эълонлар бўлими — В38142, коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Г. 1617. ИНДЕКС — 64697. Р. 01382.